ԵՐԵՍՈՒՆ ԵՒ ՄԷԿԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 3138

ՄԱՍԻՍ

ԼՐԱԳԻՐ

ՊԱՅՄԱՆ

Տարեկան գին Կ. Պոլսոյ համար 10 Մէճիտ
» » Գաւառաց » 12 »
վեցամսեայ » Կ. Պոլսոյ » 5 1/2 »
» » Գաւառաց » 6 1/2 »
Օտար թղթատարով զրկուած 2 1/2 լիրա
Նամուցման տողը մէկ անգամի համար 3 ղրշ., երկու անգամի համար 2 ղրշ է. աւելի անգամներու համար դատ ապակրութիւն կը լինի։

30 ՓԱՐԱԶ — ՀԱՆԱՊԱԶՕՐԵԱՅ — 30 ՓԱՐԱԶ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ՊԱՅՄԱՆ

Դարս փոփոխած լրագրոյս համար ծախքը թղթագրութեան վրայ է։

Լրագրոյս վերաբերեալ նամակ կամ որ եւ իցէ դրութիւն խմբագիր—Տէօրէնին պիտի ուղղուի։ Կ. Պոլիս Պահճէ—Գապու Ճէլալ Պէյ խան թիւ 31 Մասիսի գրասենեակը։

Ձանրա ծախքը չվճարուած նամակ չընդունուիր։

Զապուած նամակ, յօդուած, եւայլն ետ չեն տրուիր։

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Հեռագրական.—Խառն լուրեր.—Թղթակցութիւն յԱնգլիոյ.—Թղթակցութիւն Ֆրանսայէն.—Հայ լեզուն.—Բեմի եւ Զարմանազան.—Բաղուատք Արձագանք չաթաթաթերթէն.—Ս. յԱ եւ այլք.—Թերթն Մասիսի—Հանդանակութիւն—Ազգայ։

Կ. ՊՈԼԻՍ 13 ԱՊՐԻԼ

ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Այս սիւնս հասած հեռագիրներ

ԱԹԷՆՔ 24 ապրիլ.

Երեսփոխանաց ժողովը իւր այս առաւօտեան նստին մէջ եղեւնիասով պարտուեց Քուանտուրոսի նախարարութիւնը Թուրքօ-Հելլենական նոր սահմանագծոյց որոշման վերաբերեալ 1881 մայիս 24ի պայմանագրին սառագրած լինելուն համար։

Հոմ 24 ապրիլ.

Բրուսիոյ եւ Վատիկանի միջեւ պաշտօնական յարաբերութիւնք վերսին սկսան այսօր։ Բրուսիոյ դեսպան Պ. Շլօէզեր իւր դեսպանական վկայագիրը Պապին ներկայեց։

Սոֆիա 24 ապրիլ.

Պուլղարիոյ իշխանը սահմանագրութեան վերահաստատութիւնը խնդրելու պաշտօն ունեցող որ եւ է պատգամաւորութիւն չուզեց ընդունիլ։

Վիէննա 24 ապրիլ.

Քրիսոդիայի մէջ բռնուած լրագրական թղթակիցք արձակուեցան։

Ռուսիոյի հեռագրական գործակալութեան Կ. Պոլսոյ ներկայացուցիչ Տրբէոր ինկլէնաէր հետեւեալ հեռագիրն հաղորդած է լրագրոյ.

Վիէննա 23 ապրիլ.

Աւստրիական եւ Հունգարական պատուիրակութիւնք երէկ քուէարկեցին 23 միլիոն 733 հազար ֆիորին վարկի յաւելուածական գումարը, զոր կառավարութիւնը կը խնդրէր կայսրութեան հարաւային կողման եւ Մոնտենէկրոյ Հերսեքի մէջ ապաստանութեան խաղաղացումն ի պլան հանելու համար Եկեւմնոյ նախարար Պ. Շեվի յայտնեց թէ այս վարձ մինչեւ վեց ամիս պէտք եղած ծախքերը գոցելու համար է, եւ թէ այն ժամանակ թերեւս նոր վարկ մը պիտի խնդրուի. Նախարարաց ոչ մին Պոսնիոյ եւ Հերսեքի առաջադրեալ միացման վրայ փոփոխեցաւ. բայց Բանոքի կոմսը վերջին յայտարարեց թէ դրաւման նպատակն է այն գաւառները եւս քան զեւս դէպ Աւստրիա ձգել եւ այն տեղերու ժողովուրդներն համոզել թէ իրենց բարօրութիւնն Աւստրիոյ մերձենալն կախեալ է։

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ցար տիւ Պոսֆոր լրագիրը կ'իմանայ թէ Միջերկրական կղզեայ նախորդ կուսակալ Սայիտ փաշայի նախագահութեամբ յանձնաժողով մը կազմուած է Փարը-Ամիոյ մէջ կատարուելիք բարենորոգումները պատրաստելու եւ գործադրելու համար։ Արտաքին գործոց նախարարութեան խորհրդական Վանեմ. Տատեան Ցարութիւն էֆէնտին ալ յիշեալ յանձնախմբին անդամոց մին է։

Կըսուի թէ պատերազմական տուգանաց վերաբերեալ բանակցութիւնք տակաւին խզուած չեն, բայց Կ. Պոլսոյ Ռուսական դեսպանատան հետ չպիտի չարունակուին, այլ Բերլինի մէջ Օսմ. դեսպան Շաբիր փաշայի եւ Արտաբին գործոց նախարար Պ. Կիերոի միջեւ պիտի կատարուին։

Բ. Դուռը տակաւին պատասխանած չէ Անգլիական դեսպան Լորտ Տիֆերինի ծանուցագրին, որով դեսպանը դիտողութիւն կընէր թէ Օսմ. դատարանը իրաւասութիւն չունին Կրէնֆիլ հրամանատարը դատելու։ Սակայն, ըստ Սիմանլը Լրագրոյ, դեսպանը կէս-պաշտօնապէս տեղեկացեր է թէ Բ. Դուռը կ'ընդունի իւր առարկութիւնները։

Սիմանլը լրագիրը կը ծանուցանէ թէ Ներքին գործոց նախարար Բարձր. Մահմուտ Նէտիմ փաշան աղաչեր է վեհ. Սուլթանին որ իւր հիւանդութիւնն ու ծերութիւնը նկատելով արձակէ զինքն իւր պաշտօնէն։

Ցար տիւ Պոսֆոր լրագիրն առանց սառագութիւնն երաշխաւորելու կը ծանուցանէ թէ Բ. Դուռն հրաման ըներ է որ Թուրքոյ-Հելլենական սահմանագծելոյց որոշման վերաբերեալ 1881 մայիս 24ի պայմանագրին սառագրած լինելուն համար։

Հոմ 24 ապրիլ.

Բրուսիոյ եւ Վատիկանի միջեւ պաշտօնական յարաբերութիւնք վերսին սկսան այսօր։ Բրուսիոյ դեսպան Պ. Շլօէզեր իւր դեսպանական վկայագիրը Պապին ներկայեց։

Սոֆիա 24 ապրիլ.

Պուլղարիոյ իշխանը սահմանագրութեան վերահաստատութիւնը խնդրելու պաշտօն ունեցող որ եւ է պատգամաւորութիւն չուզեց ընդունիլ։

Վիէննա 24 ապրիլ.

Քրիսոդիայի մէջ բռնուած լրագրական թղթակիցք արձակուեցան։

Ռուսիոյի հեռագրական գործակալութեան Կ. Պոլսոյ ներկայացուցիչ Տրբէոր ինկլէնաէր հետեւեալ հեռագիրն հաղորդած է լրագրոյ.

Վիէննա 23 ապրիլ.

Աւստրիական եւ Հունգարական պատուիրակութիւնք երէկ քուէարկեցին 23 միլիոն 733 հազար ֆիորին վարկի յաւելուածական գումարը, զոր կառավարութիւնը կը խնդրէր կայսրութեան հարաւային կողման եւ Մոնտենէկրոյ ու Հերսեքի մէջ ապաստանութեան խաղաղացումն ի պլան հանելու համար Եկեւմնոյ նախարար Պ. Շեվի յայտնեց թէ այս վարձ մինչեւ վեց ամիս պէտք եղած ծախքերը գոցելու համար է, եւ թէ այն ժամանակ թերեւս նոր վարկ մը պիտի խնդրուի. Նախարարաց ոչ մին Պոսնիոյ եւ Հերսեքի առաջադրեալ միացման վրայ փոփոխեցաւ. բայց Բանոքի կոմսը վերջին յայտարարեց թէ դրաւման նպատակն է այն գաւառները եւս քան զեւս դէպ Աւստրիա ձգել եւ այն տեղերու ժողովուրդներն համոզել թէ իրենց բարօրութիւնն Աւստրիոյ մերձենալն կախեալ է։

Սիմանլը լրագիրը կը ծանուցանէ թէ Բ. Դուռն հրաման ըներ է որ Թուրքոյ-Հելլենական նոր սահմանագծելոյց որոշման վերաբերեալ 1881 մայիս 24ի պայմանագրին սառագրած լինելուն համար։

Հոմ 24 ապրիլ.

Բրուսիոյ եւ Վատիկանի միջեւ պաշտօնական յարաբերութիւնք վերսին սկսան այսօր։ Բրուսիոյ դեսպան Պ. Շլօէզեր իւր դեսպանական վկայագիրը Պապին ներկայեց։

Սոֆիա 24 ապրիլ.

Պուլղարիոյ իշխանը սահմանագրութեան վերահաստատութիւնը խնդրելու պաշտօն ունեցող որ եւ է պատգամաւորութիւն չուզեց ընդունիլ։

Վիէննա 24 ապրիլ.

Քրիսոդիայի մէջ բռնուած լրագրական թղթակիցք արձակուեցան։

Ռիւթերի հեռագրական գործակալութեան Կ. Պոլսոյ ներկայացուցիչ Տրբէոր ինկլէնաէր հետեւեալ հեռագիրն հաղորդած է լրագրոյս.

Վիէննա 23 ապրիլ.

Աւստրիական եւ Հունգարական պատուիրակութիւնք երէկ քուէարկեցին 23 միլիոն 733 հազար ֆիորին վարկի յաւելուածական գումարը, զոր կառավարութիւնը կը խնդրէր կայսրութեան հարաւային կողման եւ Մոնտենէկրոյ ու Հերսեքի մէջ ապաստանութեան խաղաղացումն ի պլան հանելու համար Եկեւմնոյ նախարար Պ. Շեվի յայտնեց թէ այս վարձ մինչեւ վեց ամիս պէտք եղած ծախքերը գոցելու համար է, եւ թէ այն ժամանակ թերեւս նոր վարկ մը պիտի խնդրուի. Նախարարաց ոչ մին Պոսնիոյ եւ Հերսեքի առաջադրեալ միացման վրայ փոփոխեցաւ. բայց Բանոքի կոմսը վերջին յայտարարեց թէ դրաւման նպատակն է այն գաւառները եւս քան զեւս դէպ Աւստրիա ձգել եւ այն տեղերու ժողովուրդներն համոզել թէ իրենց բարօրութիւնն Աւստրիոյ մերձենալն կախեալ է։

Բ. Դուռը տակաւին պատասխանած չէ Անգլիական դեսպան Լորտ Տիֆերինի ծանուցագրին, որով դեսպանը դիտողութիւն կընէր թէ Օսմ. դատարանը իրաւասութիւն չունին Կրէնֆիլ հրամանատարը դատելու։ Սակայն, ըստ Սիմանլը Լրագրոյ, դեսպանը կէս-պաշտօնապէս տեղեկացեր է թէ Բ. Դուռը կ'ընդունի իւր առարկութիւնները։

Սիմանլը լրագիրը կը ծանուցանէ թէ Ներքին գործոց նախարար Բարձր. Մահմուտ Նէտիմ փաշան աղաչեր է վեհ. Սուլթանին որ իւր հիւանդութիւնն ու ծերութիւնը նկատելով արձակէ զինքն իւր պաշտօնէն։

Ցար տիւ Պոսֆոր լրագիրն առանց սառագութիւնն երաշխաւորելու կը ծանուցանէ թէ Բ. Դուռն հրաման ըներ է որ Թուրքոյ-Հելլենական սահմանագծելոյց որոշման վերաբերեալ 1881 մայիս 24ի պայմանագրին սառագրած լինելուն համար։

Հոմ 24 ապրիլ.

Բրուսիոյ եւ Վատիկանի միջեւ պաշտօնական յարաբերութիւնք վերսին սկսան այսօր։ Բրուսիոյ դեսպան Պ. Շլօէզեր իւր դեսպանական վկայագիրը Պապին ներկայեց։

Սոֆիա 24 ապրիլ.

Պուլղարիոյ իշխանը սահմանագրութեան վերահաստատութիւնը խնդրելու պաշտօն ունեցող որ եւ է պատգամաւորութիւն չուզեց ընդունիլ։

Վիէննա 24 ապրիլ.

Քրիսոդիայի մէջ բռնուած լրագրական թղթակիցք արձակուեցան։

Ռիւթերի հեռագրական գործակալութեան Կ. Պոլսոյ ներկայացուցիչ Տրբէոր ինկլէնաէր հետեւեալ հեռագիրն հաղորդած է լրագրոյս.

Վիէննա 23 ապրիլ.

Աւստրիական եւ Հունգարական պատուիրակութիւնք երէկ քուէարկեցին 23 միլիոն 733 հազար ֆիորին վարկի յաւելուածական գումարը, զոր կառավարութիւնը կը խնդրէր կայսրութեան հարաւային կողման եւ Մոնտենէկրոյ ու Հերսեքի մէջ ապաստանութեան խաղաղացումն ի պլան հանելու համար Եկեւմնոյ նախարար Պ. Շեվի յայտնեց թէ այս վարձ մինչեւ վեց ամիս պէտք եղած ծախքերը գոցելու համար է, եւ թէ այն ժամանակ թերեւս նոր վարկ մը պիտի խնդրուի. Նախարարաց ոչ մին Պոսնիոյ եւ Հերսեքի առաջադրեալ միացման վրայ փոփոխեցաւ. բայց Բանոքի կոմսը վերջին յայտարարեց թէ դրաւման նպատակն է այն գաւառները եւս քան զեւս դէպ Աւստրիա ձգել եւ այն տեղերու ժողովուրդներն համոզել թէ իրենց բարօրութիւնն Աւստրիոյ մերձենալն կախեալ է։

Ռուսիոյ Ներքին գործոց նախարարութիւնը հրամայեց թէ Ներքին գործոց նախարարութեան Ասիական Դեպարտամենտի տնօրէն Պ. Ֆոնտ Ֆոնտ Ֆոնտ

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ
Ց'ԱՆԳԼԻՈՅ

(Մեր յատուկ թղթակցէն)

Լոնտոն, 16 ապրիլ 1882

Կորչաքօֆ վերջապէս կը քաշուի պաշտօնէ՝ փառաց դափնիներու և տարիներու բեռան տակ ընկճեալ։

Իր կեանքը քննելով կը գտնենք զինքը առաջին կարգի քաղաքագէտ, փափաքող իր ազգին և իր վեհապետին մեծութեան ու փառաց։

Կորչաքօֆ Խրիմի պատերազմէն ի վեր ամբողջ Եւրոպայի ուշադրութիւնն իր վրայ հրաւիրած էր, զի այն օրէն ուխտեց Ռուսական հարուածեալ փառասիրութեան վրէժը լուծել։

Յաղթեց նա բազում քաղաքագիտաց՝ բաց ի Պիքոնսֆիլտէն՝ որ փակեց իրեն դէմ Պօլսոյ դռները (*)։

Կորչաքօֆի անունը պատմութեան մէջ պիտի ընկերանայ Ռուսական աշխարհակալութեանց ի կեդրոնական Ասիա, 1863ի Բօյնիական յեղափոխութեան ճնշման, յորում ինք Եւրոպական միջամտութիւնը վանեց, 1870 ին Բարիզի դաշնադրութեան պայմանաց ջնջման և 77 էն 78 ի արշաւանաց հետ։

Սեվաստոպօլի անկումէն վերջ Ղանաց Կորչաքօֆ վատակել Ասիոյ մէջ ինչ որ Եւրոպայի մէջ կորուսած էր և մեծաւ մասամբ յաջողեցաւ։

«Օր մը, կըսէր, պիտի զղջան և դառնապէս պիտի զղջան, բոլոր կեանքս պիտի տամ զիրենք զղջացընելու համար»։ Կորչաքօֆ իր խոստումը կատարեց։ 66 ին Ալասքիոյ դէմ Դաղղիոյ օգնեց, իսկ 70 ին, երբ խեղճ Թիէր իրեն օգնութեան դիմեց, հեղնութեամբ մերժուեցաւ։

Իր յաջորդն կամ լաւ ևս է ըսել իր աշակերտն ի՞նչ աշխարհավարական ուղղութեան պիտի հետեւի։ Ասոր կարծենք այնքան դժուարին չէ պատասխանել, քանի որ իրերն իրենց նախկին վիճակին մէջ պիտի մնան և միևնոյն զօրութիւնք դործողութեան մէջ, մի քանի ծանուցեալ գլուխներ պիտի ուղղեն դարձեալ Ռուսիոյ ղեկն և Եւրոպայի խաղաղութիւնը անհատական կեանքի միայն կախում պիտի ունենայ կրկին։

* * *

Բոռնեալ աշխ է. այս էր այն ընդհանուր ուրախութեան աղաղակը որ կ'ընթանար Տըպլինի մի ծայրէն միւսն երկուշաբթի կէս օրին. հեռագիրն Իրլանդայի հեռաւորագոյն անկիւնները կը հասցնէր սոյն բերկրաւիթ աւետիսն։ Անոնք իսկ որ Պ. Բոռնեալի քաղաքական համոզումները չէին յարգեր, գոհ էին տեսնելով որ կառավարութիւնը վերջապէս հաշտարար միջոցներու կը ձեռնարկէր։ Տըպլինը լուսավառելու և ինչոյից պատրաստութիւնը կը լինէին ամեն կողմ։ Այլ, ափսո՛ս, ճշմարտութիւնը որ չ'դիտէ կեղծել՝ շուտով երևան եկաւ։ Կայծակի հարուած մ'էր Իրլանդայի սրտին այն դուժը թէ Բառնեալի արձակումը ժամանակաւոր է և թէ Բարիզեն վերադարձին՝ ուր կ'երթար իր սիրական քեռորդւոյն վերջին մնաս բարեաւն ըսելու՝ կրկին պիտի բանտարկուէր։

Բառնեալ՝ հաւատարիմ իր տուած խոստման՝ պիտի վերադառնայ ի բանտ՝ անշուշտ չուզելով վայելել այն ազատութիւնն՝ յորում իր ընկերը մասնակցութիւն չ'ունին։

Սակայն ա՞ւր պիտի յանգի Իրլանդայի այնքան սոսկելի կացութիւնը. մինչև ե՞րբ հարիւրաւոր կասկածելի անձինք բանտերու մէջ պիտի պահուին առանց դատաստանի, և ե՞րբ կառավարութիւնը ոճրագործն անմեղէն պիտի որոշէ։

Իրլանդայի ներկայ անիշխանական վիճակը քաղաքական ամեն կուսակցութեանց մտահոգ պատճառած է. ոմանք վճռական միջոցներ կ'առաջարկեն, ոմանք Իռլանդիոյ նախարար Պ. Ֆոսթերի իշխանութենէ անկման մէջ բարեւաւութիւն կ'սպասեն, այլք զօրաւոր փոխարքայ մը կ'երազեն, մի ուրիշ կուսակցութիւն՝ պատերազմական օրէնքն յարմար կը դատի, որով դատաստանք արագ և վճռական եղանակաւ կը կատարուին։ Այս տեսակ խորհրդոց ամենքն ալ ծանր հիւանդի մը գլուխը Սաղմոս կարդալու հաւասար է։

Անգլիոյ նման բարեկարգ և քաղաքակիրթ ազգի մը պատիւն ու շահը կը պահանջեն որ առանց յապաղման՝ երկրին պատասխանատու տարրը բացորոշապէս հրատարակէ իր բռնելիք ընթացքը զոր պատշաճագոյն դատած է, և ասով ապագայ չարեաց առաջքն առնու։

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ
ՖՐԱՆՍԱՅԷՆ

ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ՑՕՏԱՐ ԵՐԿԻՐՍ

Մոնպէլիէ, 5/17 ապրիլ 1882

Այս վերնագրէն յետոյ թերեւս ընթերցողն սպասէ մի զուարճալի և օգտակար յօդուած կարդալ, թէ ի՞նչ է ճշմարիտ դաստիարակութիւն։ Ներում խնդրեմ ասելու թէ իմ նպատակս այդ չէ։ Կը փափաքիմ ներկայել այսօր պարզապէս դպրոցներու ցանկ մի։ Կուզեմ այս երկրի ուսումնական գլխաւոր հաստատութեանց վերայ փոքրիկ դաղափար մի տալ՝ մեր երիտասարդ Հայկազանց, յորոց ոմանք ասոր պէտք կրնան ունենալ, տարւոյ այս եղանակին մէջ։ Այս նպատակաւ ես իբրեւ օրինակ պիտի առնեմ Մօնպէլիէ, ուր արդէն վարժարանաց բաւական մեծ հաւաքածոյ մը կայ։(1)

Առ հասարակ ընդունած ենք թէ աշակերտ մը իւր արուեստը լաւ կերպիւ կրնայ սորվիլ միմիայն ի Փարիզ։ Այս գաղափարը շատ մը ճշմարտութիւններ կը պարունակէ։ Տակաւին ես բաւական պատճառներ կը տեսնեմ զայն քիչ մը բարեփոխելու այսպէս. (Նոյն իսկ բժշկական ուսանողի մը մասին, որ կերեւի թէ միւսներէն աւելի պէտք ունի Գաղղիոյ մայրաքաղաքին)։ Թողլով թէ համալսարանական կրթութիւնը մեծաւ մասամբ ինքնուսութիւն է, բուժելու արուեստն ուսանող մի կրնայ օգտակար կերպիւ անցնել իւր շրջանի առաջին մասը ի Մօնպէլիէ, ուր նա հանդարտ աշխատութեամբ կարէ հաստատ հիմեր դնել, մանաւանդ որ այդ միջոցին իւր ուսմանց մէջ պեռան տարրը կը տիրէ։ Եւ ապա նա կարէ փոխադրուիլ ի Փարիզ, ուր տարակոյս չի կայ թէ լաւագոյն կերպիւ պիտի կատարելագործէ իւր արուեստի երկրորդ ու աւելի գործնական մասն։ Հիւանդանոցի ծառայութիւնք կրնան պարտաւորիչ մինչև երրորդ տարին։ Սոցա համար արձակուրդ չի կայ։

(1) Մանրամասնութիւնք՝ Տ. Ֆարան Սարգիսեանի «Ազգ. Հանդէս»ի մէջ։

(*) Բաց ի Պիքոնսֆիլտէն, որ օգնեց լորդ Պիքոնսֆիլտին, Եւրոպան հակառուս կացութեան մը մէջ գտնելով, և Գերմանիոյ կայսրութիւնն հաստատելով, որ զօրաւոր պատուար մ'եղած է ընդդէմ Ռուսական ազդեցութեան յեւրոպա, ի մեծ դժգոհութիւն Կորչաքոֆ իշխանին։ Ծ. Բ.

ԹԵՐԹՕՆ ՄԱՍԻՍԻ
(47)

ԺԻՒԼ ՎԷՐՆ

ՑԵՐԿՐԷ Ի ԼՈՒՍԻՆ
ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ
97 ԺԱՄՈՒ ՄԷՋ

ԳԼՈՒԽ ԻԵ.

ՎԵՐՋԻՆ ՄԱՆՐԱՄԱՍՆՈՒԹԻՒՆՔ

Մնաց որ, անձնական պաշտպանութեան գործեաց հետ կային մուրճեր, բրիչներ, սղոցներ և այլ անհրաժեշտ գործիներ, առանց յիշելու ամեն եղանակաց յարմար զգեստներ, բեւեռային կղմնոց սաստիկ ցուրտէն սկսեալ մինչև այրեցեալ գօտիի տաքերուն համար պէտք եղածները։

Միշէլ Արատան կուզէր բաւական թուով կենդանիներ ալ տանիլ հետ, չ'թէ ամեն տեսակներէն մէկ մէկ զոյգ, վասն զի հարկ չէր տեսներ Լուսնին մէջ ընդելացնել օձերը, վագրերը, մկնատեսակներն և այլ վնասակար կենդանիները։

«Ո՛չ, կըսէր Պարպիքէյնի, բայց քանի մը բեռնարար կենդանիներ, էշ, կով, էշ կամ ձի լաւ զարդամը կը լինին Լուսնի դաշտերուն, մեզ ալ մեծապէս օգտակար։

—Շատ լաւ, սիրելի՛ Արատա, կը պատասխանէր Կըն-Բլիւպի նախագահը. բայց մեր ռմբակառքը նոյ նահապետին տապանը չէ։ Ոչ անոր մեծութիւնն ունի, ոչ նպատակը, ուստի հնարաւորին սահմաններէն դուրս չելնենք։»

Վերջապէս, երկար վիճաբանութիւններէ յետոյ որոշուեցաւ որ ուղեւորք ընտիր բարակ (որսի շուն) մը տանին. որ Նիքոլնաւապետինն էր, և թէր-Նէօվի վիթխարի և հուժկու դամբռ մը։ Քանի մը անտուկ ամենօգտակար սերմանիք անհրաժեշտ նիւթոց կարգը դրուեցան։ Եթէ Միշէլ Արատան ճար, քանի մը պարկ ալ հող կը տանէր, զանոնք հոն ցանելու համար։ Բայց վերջապէս տաներկուքի չափ մանր ծառեր առաւ, զորս յարդէ պատեանի մը մէջ փաթթեցին խնամով և ռռմբին մէկ անկիւնը դրին։

Կը մնար պարէնի կարեւոր խնդիրը, վասն զի հարկ էր նախատեսել այն պարագայն, ուր ռմբառկառքը Լուսնին բացարձակապէս չոր ու անբեր մէկ կողմը մնայէր։ Պարպիքէյն այնպէս լաւ կարդադրեց, որ կրցաւ մէկ տարուան համար նըպար առնուլ։ Բայց, ընթերցողները չզարմացնելու համար պէտք է ասենք որ Արդարեւ սա պարզապէս ուսանողաց քաղաք մ'է, որոց համար բաւական յարմարութիւններ կ'ընծայէ իւր հանգարտ կացութեամբ և ուրիշ նպաստաւոր պարագայներով։

Ինչպէս արդէն դիտէք, Դաղղիոյ մէջ դաստիարակութիւնը դպրեվանք է. այսինքն այն պայմանները՝ զորս յառաջ բերելու եմ Համալսարանին այլ և այլ ճիւղերուն մասին, նոյնն են թէ ի Մոնպէլիէ և թէ ի Փարիզ։ Նոյն բանն է նաեւ դասախօսութեանց առարկայներու և ուսանակներու նկատմամբ։ Ուսանող մի, երբ փափաքի, կրնայ ատոր Փարիզ կամ Փարիզէն հոս փոխադրուիլ, առանց դժուարութեան և առանց կորուստի։

Դաստիարակութիւնը նաեւ յէ է։ Սա անշուշտ ըսել չէ թէ դիշերօթիկ վարժարանաց մէջ ձրիապէս կը մատակարարուին աշակերտաց կերակրոյ հանդերձի և այլ նիւթական պիտոյք։

Համալսարանականք եւս պարտին վճարել որոշեալ գումարներ՝ գործնական դասերու ատեն իւրեանց ապառած նիւթոց համար, և քննութեանց ու վկայականներու համար։ Ըստ վերջին կարգադրութեանց, նոքա սահմանեալ են ներկայ լինիլ բոլոր գործնական դասերուն։ Դասախօսութիւններէն կրնան բացակայ գտնուիլ։ Համալսարանի քննութիւնք տեղի կունենան մեծաւ մասամբ տարին անգամ մի։ Քննութեան ատեն առաջին անյաջողութեամբ աշակերտը կը պարտաւորի վերստին ներկայանալ երեք ամիս յետոյ. երկրորդ անյաջողութեամբ նա կը կորուսանէ մի տարի։ Հին կարգադրութիւնք նուազ խիստ եղած են։ Աւելորդ է ըսել թէ կորուսաը նոյնն է երբ աշակերտը բնաւ քննութեան չի ներկայանար, որ ազատ է ընելու։ Ամփիթատրոնները հաւասարապէս բաց են ժողովրդեան առջեւ, որք կ'ուզեն ունկընդիր լինիլ։

Համալսարանին ճիւղերը կը բացուին նոյեմբեր ամսոյ սկիզբը. դասախօսութիւնք կ'սկսին 12 օրեր յետոյ ի Մօնպէլիէ. իսկ նոյեմբեր 3ին ի Փարիզ։ Յուլիս 15էն յետոյ տեղի կ'ունենայ ամրան մեծ արձակուրդը։ Ո՛ւ եւ է աշակերտ կը պահանջուի իւր ծննդեան վկայութիւններ կը պարունակէ։ Տակաւին ես բաւական պատճառներ կը տեսնեմ զայն քիչ մը բարեփոխելու այսպէս. (Նոյն իսկ բժշկական ուսանողի մը մասին, որ կերեւի թէ միւսներէն աւելի պէտք ունի Գաղղիոյ մայրաքաղաքին)։ Թողլով թէ համալսարանական կրթութիւնը մեծաւ մասամբ ինքնուսութիւն է, բուժելու արուեստն ուսանող մի կրնայ օգտակար կերպիւ անցնել իւր շրջանի առաջին մասը ի Մօնպէլիէ, ուր նա հանդարտ աշխատութեամբ կարէ հաստատ հիմեր դնել, մանաւանդ որ այդ միջոցին իւր ուսմանց մէջ պեռան տարրը կը տիրէ։ Եւ ապա նա կարէ փոխադրուիլ ի Փարիզ, ուր տարակոյս չի կայ թէ լաւագոյն կերպիւ պիտի կատարելագործէ իւր արուեստի երկրորդ ու աւելի գործնական մասն։ Հիւանդանոցի ծառայութիւնք կրնան պարտաւորիչ մինչև երրորդ տարին։ Սոցա համար արձակուրդ չի կայ։

Արդարեւ սա պարզապէս ուսանողաց քաղաք մ'է, որոց համար բաւական յարմարութիւններ կ'ընծայէ իւր հանգարտ կացութեամբ և ուրիշ նպաստաւոր պարագայներով։

Ինչպէս արդէն դիտէք, Դաղղիոյ մէջ դաստիարակութիւնը դպրեվանք է. այսինքն այն պայմանները՝ զորս յառաջ բերելու եմ Համալսարանին այլ և այլ ճիւղերուն մասին, նոյնն են թէ ի Մոնպէլիէ և թէ ի Փարիզ։ Նոյն բանն է նաեւ դասախօսութեանց առարկայներու և ուսանակներու նկատմամբ։ Ուսանող մի, երբ փափաքի, կրնայ ատոր Փարիզ կամ Փարիզէն հոս փոխադրուիլ, առանց դժուարութեան և առանց կորուստի։

Դաստիարակութիւնը նաեւ յէ է։ Սա անշուշտ ըսել չէ թէ դիշերօթիկ վարժարանաց մէջ ձրիապէս կը մատակարարուին աշակերտաց կերակրոյ հանդերձի և այլ նիւթական պիտոյք։

Համալսարանականք եւս պարտին վճարել որոշեալ գումարներ՝ գործնական դասերու ատեն իւրեանց ապառած նիւթոց համար, և քննութեանց ու վկայականներու համար։ Ըստ վերջին կարգադրութեանց, նոքա սահմանեալ են ներկայ լինիլ բոլոր գործնական դասերուն։ Դասախօսութիւններէն կրնան բացակայ գտնուիլ։ Համալսարանի քննութիւնք տեղի կունենան մեծաւ մասամբ տարին անգամ մի։ Քննութեան ատեն առաջին անյաջողութեամբ աշակերտը կը պարտաւորի վերստին ներկայանալ երեք ամիս յետոյ. երկրորդ անյաջողութեամբ նա կը կորուսանէ մի տարի։ Հին կարգադրութիւնք նուազ խիստ եղած են։ Աւելորդ է ըսել թէ կորուսաը նոյնն է երբ աշակերտը բնաւ քննութեան չի ներկայանար, որ ազատ է ընելու։ Ամփիթատրոնները հաւասարապէս բաց են ժողովրդեան առջեւ, որք կ'ուզեն ունկընդիր լինիլ։

Համալսարանին ճիւղերը կը բացուին նոյեմբեր ամսոյ սկիզբը. դասախօսութիւնք կ'սկսին 12 օրեր յետոյ ի Մօնպէլիէ. իսկ նոյեմբեր 3ին ի Փարիզ։ Յուլիս 15էն յետոյ տեղի կ'ունենայ ամրան մեծ արձակուրդը։ Ո՛ւ եւ է աշակերտ կը պահանջուի իւր ծննդեան վկայութիւններ կը պարունակէ։ Տակաւին ես բաւական պատճառներ կը տեսնեմ զայն քիչ մը բարեփոխելու այսպէս. (Նոյն իսկ բժշկական ուսանողի մը մասին, որ կերեւի թէ միւսներէն աւելի պէտք ունի Գաղղիոյ մայրաքաղաքին)։ Թողլով թէ համալսարանական կրթութիւնը մեծաւ մասամբ ինքնուսութիւն է, բուժելու արուեստն ուսանող մի կրնայ օգտակար կերպիւ անցնել իւր շրջանի առաջին մասը ի Մօնպէլիէ, ուր նա հանդարտ աշխատութեամբ կարէ հաստատ հիմեր դնել, մանաւանդ որ այդ միջոցին իւր ուսմանց մէջ պեռան տարրը կը տիրէ։ Եւ ապա նա կարէ փոխադրուիլ ի Փարիզ, ուր տարակոյս չի կայ թէ լաւագոյն կերպիւ պիտի կատարելագործէ իւր արուեստի երկրորդ ու աւելի գործնական մասն։ Հիւանդանոցի ծառայութիւնք կրնան պարտաւորիչ մինչև երրորդ տարին։ Սոցա համար արձակուրդ չի կայ։

Դիրն, պարզապէս վաւերացեալ։ Դաստիարակներու կողմանէ տրուած բարի վարուց և կամ յառաջադիմութեան յանձնարարականներ, օգտակար կրնան լինիլ երբեմն։

Համալսարան դնալու համար բաւական չէ դոյն ուռնալ պահանջեալ վկայական. այլ պէտք է նաեւ բաւական գիտնական դարձեալ, զի ինքդինքդ ներկայացնելով առ Հասարակաց Կրթութեան Նախարարն։ Այս՝ հնդ կամ վեց շաբաթ ժամանակ կարող է։

ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ

Ա. Բ՝ԺՇԿՈՒԹԻՒՆ

Այս ճիւղին հետեւող աշակերտք երկու տեսակի կը բաժնուին։

1. Որք կը փափաքին ստանալ «Տօքթէօր ան Մէտիսին» տիտղոսն, պարտին ունենալ դրականութեան և ուսմանց երկու վկայականներն (2)։ Տէբլ՝ դէ դաշլէյ է--լէրէ է դէ պաշլէյ է--էանս շրջանն կը տեւէ սա նուազն հինգ տարի։ Այս միջոցը կ'երկարանայ այլ և այլ պատճառներով, որոց երկու գլխաւորներն են աշակերտին տարարութեան պատճառաբանութեանց մէջ անյաջող ելլալն, և կամ ուսանողն բաւական քաջ լինելով՝ կարող կը լինի յաջողութեամբ ներկայանալ «Ինթէռնա» կոչուած մրցման (3)։

2. Որք կը փափաքին ստանալ «Օֆիսիէ տը Սանթէ» (4) տիտղոսը։ Այս աշակերտներէն չեն պահանջուիր վերոյիշեալ երկու վկայականներն։ Զեռք կուտայ որ նոքա քիչ մը Գաղղիարէն գիտնան. (այսինքն «էրիֆ»ս դը կոմէրս»։

Շրջանը կը տեւէ երեքուկէս կամ չորս տարի։ Թէ սոքա ո՞ր չափ ալ որ յաջողակ լինին իրենց դասերու մէջ, թէ քանի՞ տարիներ ալ որ ուզեն հետեւիլ համալսարանի դասախօսութեանց, չեն կրնար եւած ատենները «Տօքթէօր» լինիլ (5)։

Գաղղիոյ ամենէն հին բժշկական

(2) Գուցէ դատուին օտարականներ՝ որք յաջողած լինին համալսարանին այլ և այլ ճիւղերը ընդունելի, առանց ունենալու այն վկայականներն՝ զորս կը պահանջեն երկրին օրէնքները։ Սոքա բացառիկ պարագայներ են, որոց տեղեակ լինելոյ հետաքրքրութիւնն չեմ ուզեցած։

(3) Այն ատեն ուսանողին շրջանը կերկարանայ, եւ նա «Ինթէռն» անունը կը կրէ, ամենարարձր տիտղոսն՝ բուն բժշկական ուսող մի կրնայ արժանանալ։

(4) Թո՛ղ ներուի ինձ գործածել մի քանի օտար բառեր, որպէս զի չփոթութեանց տեղի չի տրուի։ Այսպիսի յօդուածի մը մէջ, սոցա թարգմանութիւնը ծիծաղ շարժելէ ուրիշ նպատակի մը չէր կրնար ծառայել։ Յուսամք որ մեր գրագէտք չուտով հակացողութեան մը դան Հայերէնի այս մասն եւս կանոնաւորելու։ Յայտնի սոխպեալ չը պիտի լինիմք, մեր ճոխ լեզուով հանդերձ, մուրացկանութիւն ընելու։

(5) Յայտնի բան է թէ այսպէս առանց դաստիարակութեան բժշկութիւն ուսանելու ձեռնարկողներ չեն կրնար պատրաստ լինիլ օգտակար կերպիւ շարունակելու համալսարանական դասերն, եւ հետեւարար այս կարգի աշակերտաց թիւը խիստ փոքր է։

դամ որ Լուսինն՝ եթէ ոչ երկրաչափի գոնէ գաղափարնակէտի նըպաստաւոր պայմաններու մէջ ներկայանայ, այսինքն գրեթէ տարին միանգամ, միթէ կարելի չէ՞ նպատով լի ռումբեր զրկել մեզ, որոց պիտի սպասեմք սահմանեալ աւուրց մէջ։

—Հուրրա՛, հուրրա՛, գոչեց Ժ. Թ. Մասթոն, իրրեւ մարդ մը, որ իւր դաղափարն ունի, շատ աղէկ ըսիք։ Անշուշտ, քա՛ջ բարեկամս, ձեզ չպիտի մոռնամք։

—Վատահ եմ։ կը տեսնէք ահա, որ մեզ կանոնաւորապէս լուր պիտի ստանամք երկրագունեն, և մեր մասին՝ յոյժ ապիկար մարդիկ պիտի լինիմք եթէ հնար մը չգտնենք հաղորդակցելու մեր երկրաբնակ բարեկամաց հետ։

Այս խօսքերն ա՛յնչափ վատահութիւն ազդեցին, որ Միշէլ Արատան իւր անվեհեր դէմքով և իւր խրոխտ համարձակութեամբ բոլոր կըն-Բլիւպը կրնար իւր եռեւէն տանիլ։ Ըսածը պարզ, տարրական, դիւրին և անվրիպելի կ'երեւէր, և պէտք էր արդարեւ որ մէկն յոյժ գծուած կերպիւ յարած լինէր այս հոլէ ու ջուրէ բաղադրեալ երկրագունոիս, որպէս զի չուզէր հետեւիլ երեք ուղեւորաց Լուսնային արշաւանքին։

Երբոր այս ամեն այլ և այլ նիւթերը զետեղուեցան ռումբին մէջ, զսպանակ լիներու սահմանեալ ջուրը ատոր միջնորմներուն մէջ մնայուցին, և լուսաւորութեան գազն ալ իւր ընդունարանին մէջ փակեցին։ Պարպիքէյն մոռնալով որ անակնկալ դէպքեր կրնային ուղեւորութիւնը երկարել, երկու ամիս չարունակ թթուածինը նորոգելու և ածխաթթուն ծծելու համար պէտք եղած քանակութեամբ բոլոր քլորատ և կիզիչ բոլոր առաւ։ Ճարտարարուեստ ինքնաշարժ մեքենայ մը՝ օդը կենդանացնելու և կատարելապէս մաքրելու կը ծառայէր։ Ուստի ռումբը պատրաստ էր, և քիչուն պիտին մէջ լեցուցեալ զատ ուրիշ գործ մնացած չէր։ Գործողութիւն մը, որ լի էր դժուարութեամբք և վտանգներով։

Ահագին ռումբն Սթոն՝ս Հիլի դաղաթը հանուեցաւ, և հոն հզօր մեքենաներ զայն վերցուցին և մատակայ հողին վրայ կախեալ բռնեցին։

Յաղնապալից վայրկեան մ'էր այս. եթէ շղթայները ռումբին ահեղ ծանրութեանը չդիմանալով խզէին, այնպիսի սարսափելի ծանրութեան մ'անկումն անշուշտ կը բռնկցնէր բանգակ-վառօդը։

Բարեբաղդաբար այսպիսի փորձութիւն մը չպատահեցաւ, և քանի մը ժամ յետոյ ռմբակառքը մեղմիւ թնդանօթի փողին մէջ իջնելով բանգակ-վառօդի կայուտի վրայ բազմեցաւ։ Իւր տուած ճնշումն ուրիշ արդիւնք չունեցաւ, բայց միայն աւելի ուժով քորոմ պիտոին մէջ կոխել բանգակ-վառօդը։

«Կորուսի գրաւս» ըսաւ Նիքոլ նաւապետն՝ երեք հազար տալարի դումար մը տալով Պարպիքէյն նախադահին։

Պարպիքէյն չէր ուզեր ընդունիլ այն գումարն իւր ուղեւորութեան ընկերէ մը, բայց պարտաւորեցաւ դիջանիլ Նիքոլի յամառութեան առջեւ, որ երկրէս մեկնելէ առաջ իւր տուած բոլոր խոստումները կատարել կուզէր։

«Այժմ, ըսաւ Միշէլ Արատան, բան մը միայն ունիմ ձեզ ըսելու, քաջ նաւապե՛տս։

—Ի՞նչ, հարցուց Նիքոլ։

—Այսինքն թէ ձեր երկու միւս գրաւներն ալ կորսնցնիք։ Այն ժամանակ կատարելապէս ապահով պիտի լինիմք թէ ճանքան չպիտի մնամք։»

(Շարունակելի)

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ
ՌՈՒՍԻԱՅԷՆ

Սանկտ Պետերբուրգ, 5 ապրիլ 1882

Ամենայն ինչ կարծես թէ ի Ռուսիոյ հանգարտ է։ Ոչ մի նոր դէպք։ Ամենայն ինչ ի հանգարտ

ազգայնութեանց, որոնք յետոյ իրենց մայրենի լեզուին համազգի միաձև տարրներն այլապէս գործածած և կերպաւորած են այնպիսի բնական ազդեցութեանց տակ, զորոնք գրեթէ անկարելի է դուշակել. թող թէ ստուգել։ Ահա տեղական հեռաւորութեան այն բնազդեցիկ պատճառաւ դէպքերպէս, ծնան հեղհեղեալ զանազան դուսարլեզուք, որոնց տարբերական կամ արմատական նոյնութիւնը թէ և անուրանալի, բայց նաև տարբերութիւնն զգալի է բաւական։

Սակայն նախապատմական գաղթականութիւնն, հնդեւրոպական լեզուաց յատուկ որպիսութիւններն դատելով, նախապէս երկու դլխաւոր հատուածով եղած կ'երևի նախնի բնագաւառն (որուն տեղն ստուգութեամբ նշանակել դեռ չէ յաջողած գիտնականութեամբ) և կրնանք գոնէ հաւանականութեամբ հաստատել՝ հնդեւրոպական ազգաց արդի կայանքը նկատելով, որ երկու դլխաւոր ճիւղ ունեցած է նախ՝ ասիական և եւրոպական։ Այս երկու երեց դուստրներն մայր եղած են յետոյ, մին Եւրոպոյ մէջ պատական, գերմանական, յունական, լատինական և նեղական, իսկ միւսն Ասիոյ մէջ՝ պարսկական, ղնդական և հնդական, որոնք թէև հնդեւրոպական կը կոչուին համօրէն, բայց ասիական կ'ըսուին վերջին երեքը միայն։ Իսկ զՀայն ասիական, — որ նախ շատ առքատ ծնած և յետոյ օտարին պարգևներով զարդարուած կ'երևայ — զՀայ դուստրն սնուանեալ եւրոպական մայրն արդեօք ծնա՞ թէ ասիական։ Ասիական դուսար համարեցան զՀայն և ցարդ կը համարին օտարազգի հայագէտք (*), թէ և չկրցան ցուցնել բնիկ հայ այնպիսի՛ նշաններ, որոնցմով կարենայ իւր ասիականութիւնն հաստատուիլ. մանաւանդ թէ խարուեցան՝ հայ դատեր սերունդն օտարամուտ բազմութիւն արիական բառերու վրայէն դատելով։ Բնիկ հայ տարրներն եթէ օտարներէն դատուին, — զոր բովանդակ կատարել թէպէտև դժուարին է բայց անհնարին չէ — յերեւան կուգայ բնիկ հայ լեզուին էութիւնն, որ կարծեմ (կրնանք ըսել այժմէն իսկ ապաքէն ոչ լիուլի ապահովութեամբ, բայց գոնէ հաստատուն հաւանականութեամբ) արիական չպիտի կարենայ կոչուիլ բրնաւ, այլ պիտի կրէ այնպիսի անուն մը, որով յետոյ պիտի կնքէ զինք հիմնական քննութեանց ապագայ արդիւնքն։ Ահա այս մասնաւոր նպատակաւ սկսած ենք հրատարակել մենք մեր համառօտ լեզուաքննական յօդուածներն, քննելով հայական լեզուս տառական օրէնքն ու բառական մասերքն և հեռաւոր կամ մերձաւոր ազգականութեան յայտարար նշանները ցուցնելով (**)։ Այս կերպով յուսանք վերջապէս ճշդագոյն դատաքար մը տալ մեր լեզուին էական սեպհականութեանց վրայ, զոր ճանչնալով կը յաջողինք նաև անոր ազգականութեան ստուգութեան ապահովութեամբ սահմանել։ Արդարև ծանրակշիռ խնդիր մըն է այդ, որուն վերջնական լուծումը թէ մեր նախնական ազգային պատմութեան և թէ հայախօս կարծուած բուռ բառական ըսս տարածել (***)։

Հ. ՍԵՐ. ՏԷՐՎԻՇԵԱՆ
Մ. Ո.

(*) Նաև Հայազգի լեզուագէտք տարբեր կարծիք չեն ունեցած. բայց ասոնք, եթէ յանդգնութիւն չէ ըսածնիս, անձնական և քննական համոզմամբ երբէք չեն գրած, այլ օտարներուն կարծեաց լոկ թարգման զբաղեալ են։

(**) Հայերէն լեզուին համեմատական գիտութիւնը կը քննէ թէ միւսակ լեզուն իւր ամբողջ էութեանն ինչպէս ունի այլ ազգակից լեզուաց հետ, թէ կամ լեզուի մ մասերը քննութեան տակ ձգուին։ Այս կարգիչ մասերն, ինչպէս դիւրին է իմանալ, կը բաղկանան ձայնաւորներէ ու բաղաձայններէ, ինչպէս նաև ասոնցմէ յօդուած բառերէ և այս բառերուն առած այլեւայլ ձևերէն կամ կրած զանազան փոփոխութիւններէն (հոլովում, խոնարհում, բառակազմութիւն, ածանց եւայլն)։ Եթէ յաջողի լեզուի մը այս մասերն հետազօտել, համեմատելով գիտել, զբաղնել ու ճշդել, այն ատեն նոյն լեզուին էութիւնը հարկ է որ ճանչցուի, և այսպէս մեկալ քոյր լեզուներուն հետ ունեցած ազգականութեան ստուգութիւնն ալ բաւական յայտնութեամբ որոշուի։

(***) Մեր հայրենի դաւառը զարգացեալ բնաւորագիր արձանագրութեանց վրայ քանի մը օտարազգի մատենագէտ լեզուաբանք բաւական աշխատեցան՝ առանց յաջող երթ ունենալու. թէեւ գտնուեցան նաև այնպիսիք որ երեւակայական ընթերցուած մը երեւան հանելով՝ ուղեցին միամիտներն համոզել թէ այն տեղաձև դրութեանց լեզուն կարդացած և Հայերէն կրցած են մեկնել։ Եւրոպա այն բնազդօսիկ մեկնութիւններն ի վաղուց հետէ իբրեւ ցնորական գատապարտեց, բայց ազգայինք չեմ գիտեր այս նկատմամբ ցարդ ինչ կարծիք կը տածեն։ Մենք ուզեի երբեւէ ունինք յաջողութիւն ստանալու այն հայազգի գիտակցութիւն (1) որ բաղմամեայ անդուլ աշխատութեամբ ինչք եւ կանոնք չէ խնայած այն բուռեռագիր կնիքը քակելու։ Լսած ենք նաև որ դրեթէ առարկած է գործն արդէն, բայց չենք ըմբռներ ինչ պատճառաւ հրատարակումը կը յապաղի (2)։ Չենք կրնար կարծել կանխակալ կարծիք կամ վայրապար երկիւղ մը կասեցընէ հեղինակը լոյս հանելէ այնպիսի գործ մը, որ ատուգիւ Հայ հնութեան խորին անդնդոց վրայ իրեւ արեգակն պիտի ծագի եւ լուսաւորէ մեր նախնադարց նախկին վիճակը։ Թերեւս ինչ ինչ կէտերու վրայ երկմտութիւն կամ մթութիւն կամ գուցէ թէ կատարեալ յաջողութեան անվստահութիւն չի համարձակեցըներ բուռեռագրոն հրատարակ եղեալ մատենագէտ աշխարհի առջեւ. բայց այդ ալ հաւանական չենք կրնար համարել, վասն զի անչուշտ գիտակ է փորձառու գիտնականն, որ այսպիսի խանձր բաղմադարեան խաւարը փարատելու ոչ մի այլ բաղում արեգակունք պիտոյ են։ Ամբողջ հայ ազգն անհուն շնորհակալութիւն պարտական է միշտ իրեն, նաև եթէ այն չոչափելի մթան մէջ յաջողի լոկ կայծ մը նետել, որմէ յետոյ կրնան ծանոթել անթիւ փայլատակունք։ Վերջապէս չենք կասկածիր բնաւ որ չը գտնուին նաև հայ ընչաւէտք, որ չը փութան ձեռնտու ըլլալ այնպիսի գործոյ մը հրատարակութեան, որուն յաջողութեան փառքը կիսով իրենց ալ անկ է։ Ուրեմն քաջասրտութիւն, եւ անչուշտ կը փառաւորուի Հայաստան...

(1). Տ. Յովհաննէս Հիսարլեան, երեւելի բանասէր։ Ծ. Բ.

(2). — Տ. Յ. Հիսարլեան արդարև աւարտած է իւր կարեւոր աշխատութիւն, եւ թէպէտ ընդհանրապէս պէտք ունի նորանոր լուսաբանութիւններ ընտանալու այնպիսի խնդրոյ մը վրայ, որ խոր մթութեան մը մէջ թաղուած էր ցարդ, բայց արդէն սուտկել եւ հաստատել կրցածն ի հրապարակ հանելէ չպիտի խորշէր, եթէ նեղութեան մէջնորդներն ունենար այսպիսի բազմաժամեայ հրատարակութեան (Հայաստանի բեւեռագրաց ընթերցման եւ ընդհանրապէս Հայոց հին քաղաքական պատմութեան սուտկման) համար։ Անգամ մը Մատենի խորհրդոյն առաջարկեց մեզ մի հրատարակել իւր այս գործէն. բայց այնպիսի ծանր (թէպէտ ըստ իւրեն իրաւացի) պայմանաւ, զոր լրացուցիչ ի վճարն ամենեւին չէր ներեր մեզ ընդունիլ։ Բայց Հայ խորհրդի մ'ընել չկրցածը հարուստ ազգասէրք ոմանք չենն կրնար արդեօք ընել, այնպիսի կարեւոր լոյս մը բերելով Հայ հնութեան վրայ...։ Ծ. Բ.

(1). Տ. Յովհաննէս Հիսարլեան, երեւելի բանասէր։ Ծ. Բ.

(2). — Տ. Յ. Հիսարլեան արդարև աւարտած է իւր կարեւոր աշխատութիւն, եւ թէպէտ ընդհանրապէս պէտք ունի նորանոր լուսաբանութիւններ ընտանալու այնպիսի խնդրոյ մը վրայ, որ խոր մթութեան մը մէջ թաղուած էր ցարդ, բայց արդէն սուտկել եւ հաստատել կրցածն ի հրապարակ հանելէ չպիտի խորշէր, եթէ նեղութեան մէջնորդներն ունենար այսպիսի բազմաժամեայ հրատարակութեան (Հայաստանի բեւեռագրաց ընթերցման եւ ընդհանրապէս Հայոց հին քաղաքական պատմութեան սուտկման) համար։ Անգամ մը Մատենի խորհրդոյն առաջարկեց մեզ մի հրատարակել իւր այս գործէն. բայց այնպիսի ծանր (թէպէտ ըստ իւրեն իրաւացի) պայմանաւ, զոր լրացուցիչ ի վճարն ամենեւին չէր ներեր մեզ ընդունիլ։ Բայց Հայ խորհրդի մ'ընել չկրցածը հարուստ ազգասէրք ոմանք չենն կրնար արդեօք ընել, այնպիսի կարեւոր լոյս մը բերելով Հայ հնութեան վրայ...։ Ծ. Բ.

ԲԵՐԻ ԵՒ ԶԱՐՍԱՆՃԱԴ

—o—

Բերլիէն կը հաղորդուի մեզ հետեւեալ դրութիւնն, որ առ Սրբազան Պատրիարք Հայրն ուղղեալ դրութեան մը պատճէնն է։

Ամենապատիւ Սրբազան Հայր.

Քանի տեղեկագրեր, ազդերագրեր եւ այլ եւ այլ նամակներ ուղարկեցինք Ձերդ Ամենապատուութեան, սակայն դժբաղդաբար կրնամք ըսել թէ եւ ոչ միոյն պատասխանն առինք, եւ այս մասին որչափ ալ ցաւերու եւ մտածմանց մէջ ընկղմինիս չենք կրնար բացատրել, բան որում մեր վիճակը առանց Առաջնորդի մնալով տարակոյս չը կայ թէ ազգային բոլոր գործերը երեսի վրայ մնացած են, ի ցաւ եւ ի տրտմութիւն բոլոր Ազգայնոց։

Դեր. Սարգիս վարդապետ, իւր հակազգային գործերով ժողովրդեան եւ ժողովոյս առեւի ըլլալով հեռացել է տեղէս; եւ գնացել է բնակելու ի Քարբերդ, իւր տունը; եւ անկէ սկսել է թղթակցիլ Ձեզ հետ եւ զանազան ներկերով ներկել մեր վիճակը Ձերդ Ամենապատուութեան, որով մեր երկիրը մնացած է չարագործներու ձեռք, որ ուզածնուն պէս կը վարեն վիճակս, եւ այն ատեն զգալի է մեզ, երբ իրենց չարը կը խօսի։

Մեր երկրի այս ողբմելի կացութիւնը սոսկած է զմեզ վերջին անգամ մ'ալ դիմել Ձերդ Ամենապատուութեան եւ խնդրել որ հանիք զեղ եւ գարման լինել Զորրորդ Հայոց այս ողբմելի դաւառին, որ արդարեւ արդնտաելի վիճակ մ'ունի, եւ որ դացած է ի դուռն կորստեան։

Ամենապատիւ Ս. Հայր, մեր նախորդ տեղեկագիրք կը ցուցնէին Ձեզ թէ, ինչպէս բողոքական ազդայինք իրենց Միսիոնարաց օգնութեամբ կամենան մեր եկեղեցւոյ եւ իրենց կալուածոց կից մի ժողովարան շինել եւ դիմելով տեղական կառավարութիւնը մասամբ իւրք յաջողեցան եւ զմեզ ալ անհուն վնասներու ենթարկեցին. թէ ինչպէս այս ժամանակներս տեղի ունեցան կրօնափոխութիւնք, եւ անհաշտ հալածում, Մահմետական ազատներու կողմէն, եւ որովհետեւ մեր նախկին Առաջնորդը իւր ազդեցութեամբ հրաշակաւոր, հանրածանօթ հարազատ Իսահակը այլ եւ այլ միջոցներով (հակառակ մեր սրտագին բողոքոց) կարողացած էր Տերութենէ վալիութեան իրաւունք ժողովրդի մէջ դնել իբրեւ առաջադոյն անդամ եւ Ալանուն Իսահակ հայ գիւղի ազգայն ալ Բերլիի տեղական ժողովոյ մէջ անցուցնել, այն ատեն այլ եւս մեր ձայնը, մեր քսան եւ հնդամեայ հառաջանքը անլսելի էին մնացել առա, մինչ միւս կողմէն ալ իբրեւ Զարսանճադի Հայոց ներկայացուցիչը կը ճանչնիք դուք զՍարգիս վարդապետ եւ կ'անսայիք ու կը լսէիք նորա ստապատիր խօսքերուն։

Սարգիս վարդապետ աշխատեցաւ առա եւ կարողացաւ ալ իւր նպատակին հասնիլ։ Այլ եւ այլ միջոցներով աշխատեցաւ տեղական կառավարութեան մէջ, որպէս զի նա ճանչէ ըզմեզ իբրեւ ներկայացուցիչ Զարսանճադի Հայոց եւ յաջողեցաւ։ Մինչ ցարդ տեղւոյս կառավարութիւնը Ազգային գործերուն նկատմամբ զմեզ ներկայացուցիչ չճանչեր, որով թէ Ձերդ Ամենապատուութեան հրամանն եւ կոնդակը անգործած է եւ թէ բոլոր Հայոց գործերն ալ ի վնաս մեզ՝ ըստ իւր քըմայից տնօրինած է։

Այս օրերս Խոզադի վալիէն մի դեսպան եկաւ այս տեղ, էմլաքներու համար. եւ ըստ իւր քանի մի քանի Հայեր եւ տեղւոյս աղաներէն ալ բազմութիւն անդամներ ընտրելով, Վիճակիս բոլոր անշարժ կալուածներն, ինչպէս տուն, այգի, պարտէզ եւ վարելիք ու կորդ (պօռ) հողերն ամենքն ալ Աղանեռու վրայ դրեց եւ որոց մէկ մասը աղքատ ժողովրդեան վրայ ձգելով այս օրերս կը սեկնի իւր պաշտօնատեղին ի Խոզադ, համար տալու զինքը ուղարկող վալի փաշային եւ հաշակաւոր Իսաֆի, որ քան եւ հինգ գիւղերու կալուածատէրն է եւ թշնամի Հայոց։

Ամենապատիւ Ս. Հայր, գիտէք թէ այդ տնօրէն Խաֆը որչափ Հայեր սպանած է, որչափ Հայեր տարազիր վարած է, որչափ Հայ տուներ կործանած է եւ մեր նախկին Առաջնորդական Տեղապահին ժամանակը Նորին Գերազանցութեան կաշառք տալով, կարողացած է Տերսիմի վալիութեան Իսաֆէն ժողովոյն անդամակցիլ, եւ իւր հարբսութեամբ յաջողած է Վասեմ. վալին իւր կողմը ձգել եւ Բերլիի, Մեծկերտի, Փասի եւ Գըզըլ-Գիլիսէի տեղական ժողովոյ անդամները իւր ուզած անձինքը պաշտօնի հասցունել, որով Տէրսիմի եւ իւր չբնակողց բոլոր Հայերը տարկութեան մատնուած՝ ամենայն ինչ կորուսին։ Այս մասին եթէ Ձեր ազգու ձայնը չի բարձրանայ, Զարսանճազ ազգովին կորստուած է յաւիտեան։

Գալով տարեցս վերջերս անոյշ վերջերը Էմլաք գործերուն՝ կը նամք համարձակապէս ըսել թէ. ամենասակ ապօրինութիւններ գործուեցան յանուն իրաւանց. վասն զի տակէ մի քանի տարի առաջ տեղւոյս Աղայից ձեռամբ պարագրի ժամանակ Հայերէ բռնի կնքուած ձեռագիրը, (որ Կ. Պոլսոյ Պետական ժողովոյն քննութեան եւ վերջին որոշմանը ձգուած էր, ինչպէս Յովհաննէս վարդապետի Տեղեկագրերէն եւ հեռագրերէն գիտէք) նորէն կնքել տուաւ, Աղաներէ ընտրուած Հայ անդամոց եւ Աղայից։ Այս հաշուով Զարսանճադի Հայը կորսընցուց ամեն բան. աղաէները որջ մը, եւ թաչունները բուն մ'ունին, իսկ Զարսանճադի Հայը ատկէ ալ զրկուելով կը դիմէ Ձերդ Ամենապատուութեան որ յանուն այդարութեան դիմէք Վեհ. Սուլթանին արդարակորով կառավարութեան որ հանի պաշտպանել մեր իրաւունքը եւ կամ մի այլ տեղ ցուցնել մեզ, որպէս զի խմբովին դնենք այն տեղ, թողով մեր բոլոր եկեղեցիքը, վանօրայքը եւ մեր հարց գերեզմանները խաղնելու եւ իւր հանդիսոյն ձեռքը։

Վիճակիս առաջնորդական խնդիրն ալ իւր անկերպարան վիճակաւ տակաւին կը չարունակուի եւ Սարգիս վարդապետ դեռ իւր ազգաւէր ընթացքով Ձերդ Արքեպիսկոպութեան վստահութիւնը գրաւած է, եւ մենք այլ եւս չենք կրնար Նորին Գերազանցութեան վատ արարքը մի առ մի թուել, մինչդեռ խաֆիները կենդանի են, եւ ըստ որում անհնար է որ մի անգամ եւս նոր վերադառնայ ի Զարսանճազ, վերջին անգամ կ'աղաչենք Ձերդ Արքեպիսկոպութեան, որ բարեհաճիք մի ազդաւէր Առաջնորդ ուղարկել մեզ, որպէս զի ազգին գործերը անօրինէ եւ զմեզ ազատէ այս տարտակալի վիճակէն, որոյ համար Զարսանճադի Հայն իւր խորին շնորհակալիքը կը մատուցանէ։

Ձերդ Արքեպիսկոպութեան
խ. Ցառաջք
Ի դիմաց Ընդհ. ժողովոյ
Հայոց Զարսանճադի
Աստենադպիր Աստենապետ
1882 մարտ 4
Բերլի Զարսանճադ. Կնիք
«Բաղաքական ժողովոյ Հայոց, Բերլի և Զարսանճադի.

ԹԱՂՈՒԱԾՔ

ԱՐՁԱԳԱՆԳ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹԻՆ

—o—

Տփղիսի Արձագանգ շաբաթաթերթին վերջին թուոյն մէջ (28 մարտ) հեռաւոյ պաշտօնագրին Ֆրանսերէն պատճէնն եւ Հայերէն թարգմանութիւնը կը տեսնենք։

ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԴՊՊՈՑ
Աբեղեան Կիրակոսի Լեզուներ

Փարիզ, Մարտի 24ին 1882

Պարոններ.

Արեւելեան լեզուներուն դպրոցի և Պ. Դիւլորիէի գերդաստանի վերայ սրաբաշարժ տպաւորութիւն գործեց այն հրապարակական յարգանքը, որ ցոյց տուին Թիֆլիսի հայ երիտասարդութիւնն ու հասարակութիւնը մեր թանկագին ընկերոջ յիշատակին։ Յայտնում եմ ձեզ նոցա խորին շնորհակալութեան ըզգացմունքը։

Այն հեռագիրը՝ որ դուք բարեհաճեցէք առաքել ինձ, ես հաղորդեցի Արձանագրութեանց և Գրականութեան Ակադեմիային, որի անդամներից մէկն էր և Պ. Դիւլորիէն. հեռագիրը կարդացուեցաւ Ակադեմիայի նիստին և կը հրատարակուի նորա արձանագրութեանց մէջ։ Ձեր հեռագիրն ես հրատարակեցի տուի նոյնպէս և ֆրանսիական մամուլի մի քանի առաւել նշանաւոր օրգանների մէջ։

Բարեհաճեցէք, պարոններ, ընդունել խորին յարգանաց հաւաստիքը։

Դպրոցի կառավարիչ
Շ. ՇԵՖԼԻ
«Արձագանք» թերթի խմբագրութեան
(Արքար Յովհաննիսեանին)

Մարտի 14ին կայացաւ տեղւոյս փոխադարձ վարկի Ընկերութեան անդամների տարեկան նիստը։ Այդ հաստատութիւնը ամէն տարի հրատարակում է իւր անդամների ցուցակը առանձին գրքոյկով։ Ահա այդ գրքոյկից օգուտ քաղելով մենք կազմեցինք մի ցուցակ, որից երևում է թէ ովքեր են Ընկերութեան կազմողները ըստ ազգութեան։ Ընկերութեան բոլոր անդամների թիւը 1882 թուի յունվարի մէկին հասնում էր 1253 և այս քանակութիւնից հանելով այլ և այլ ընկերութիւններ և հաստատութիւններ թուով 25 և 20 տեղանց, որոնք անցեալ տարուայ վերջերին վախճանուած լինելով կամ այլ պատճառներով չեն մնում ցուցակը, կը մնան 1210 անդամ։ Սոցանից

ԱԶԳԻՆ			
Հայերն	815	կամ մօտ	67 0/0
Ռուս	154	» »	13 0/0
Վրացի	109	» »	9 0/0
Գերմանացի	76	» »	6,30/0
Լեհացի	24	» »	1,80/0
Հրէայ	13	» »	1 0/0
Ֆրանսիացի	12	» »	1 0/0
Մահմետական	8	» »	1 0/0
Զուիցերիացի	1	» »	0,08 0/0
Յոյն	1	» »	0,08 0/0

Կանոնադրութեան 66 րդ յօդուածի հիման վերայ այս բանկան իւր զուտ արդիւնքներից ամեն տարի 2 0/0 տալիս է յօգուտ Անդրկովկասի ուսումնարանական հաստատութիւնների։ Այդ գումարը տասը տարուայ ընթացքում կազմել է ընդամենը 20,131 ռուբլի 92 կ. որ՝ որքան մեզ յայտնի է՝ բաժանուել է տեղւոյս ռուս բարեգործական Ընկերութեան ուսումնարաններին։ Այս տարի այդ երկու տարկոսին կազմում է 2522 ռուբլի 07 կ։ Կարծում ենք, որ «Հայոց Բարեգործական ընկերութեան» խորհրդի վերայ պարաք կայ աշխատելու հարկն է, որ այդ գումարի դոնեա մի մասը յատկացնէին մեր ազգաւէր ծխական ուսումնարաններից մէկին։ Մենք հանդուցած ենք, որ յարգելի խորհուրդը բացատրական պատասխան չի տուաւ, բանի որ վերեւ բերուած ցուցակից երևում է, որ այդ պահանջը աւելի քան արդարացի է։

«Թիֆլիզի Հայաշէտ Բարեգործական ընկերութեան» վարչութիւնը խնդրում է մեզնէ հրատարակել հետեւեալը,—«Թիֆլիզի Հայաշէտ Բարեգործական ընկերութեան» կանոնադրութիւնը հաստատուած լինելով բարձրագոյն վարչութիւնից, ընկերութիւնը արդէն կազմակերպուած է. ուստի ընկերութեան վարչութիւնը պատիւ ունի յայտնելու Թիֆլիսի և գաւառական յարգելի տիկնանց և օրիորդաց, և խնդրել հարար լինդրել, որ բարեհաճեն անդամակցել և աջակցել ընկերութեան։ Ընկերութիւնս հանձնաժոյն կանոնադրութեան 4,յօդուածի, ընդունում է ես ընծայարերութիւններ թէ՛ դրամով թէ դոյքով և թէ դպրոցական ձեռնարկներով։ Թիֆլիսում կարելի է ստորագրուել անդամակցութեան համար և ընծայարերութիւններ ուղարկել։ Դրատուրենայի լանգսների խնամատարութիւն. իսկ օտարաքաղաքացիք թող բարեհաճին ուղարկել վարչութեան՝ ընկերութեան հասցէով։

Մեծ. Պ. Յովսէփ Իզմիրեանը ուղարկել է «Արձագանքի» խմբագրութեանը 90 ռուբլի, ցանկութիւն յայտնելով, որ մեր թերթի համարներն ուղարկենք հետեւեալ ուսումնարաններին և հիմնարկութիւններին մի մի օրինակ՝ Աքսկերմանի, Բագուայ, Դիլիջանի, Թէոդոսիայի, Ղարսոս բաղարի, Հին-Ղըրիմի, Զուղայի և Սուրմալու ուսումնարաններին։ Զմիւռնիայի երկսեռ դպրոցներին 2 օրինակ։ Վանի երկրագործական ուսումնարանին 1 օրինակ. Աղէքսանդրեան ուսուցչական խնամատարի հայ աշակերտներին (Տրէբիզոնդ) 1 օրինակ. Պետերբուրգի հանրապետական ուսանողական գրադարանին 2 օրինակ, և մի մի օրինակ Մոսկվայի համալսարանի ուսանողներին, Պետերբուրգի հայոց եկեղեցւոյն, Երուսաղէմի միաբանութեան և փարիզի «Հայկազեան ընկերութեան»։

Մեզ հաղորդում են որ Զատկից յետոյ յօդուտ ազգայ ուսուցչական ժողովի մի շարք հրապարակախօսութիւնների է լինելու. կը դասախօսեն Պ. Աբիսաղամ Յովհաննիսեան՝ «Ընդհանուր ուսուցչական ժողովները նպատակի և նշանակութեան» մասին, Պ. Ա. Երիցեան՝ «Բարեգործութիւնը հայոց մէջ», Պ. Բաղրատեան՝ «Ծագումն և նորա նշանակութիւնը» և բժշկ. Կ. Մելիք-Բէգլարեան՝ «Տարատեսակ հիւանդութիւններ։ Լաւմանք», որ կարդացուի Մասնաժողովի Նախագահ Մեծ. Պ. Միքայէլ Շահպարոնեանցի հրաւիրանքը, մասնակցելու են նաև Պ. Պ. Գ. Արծրունի, Ա. Բարայեանց, Յարց, Ս. Սպանդարեան, Մ. Սալմէգեան և Ա. Յովհաննիսեան։

Ցեղւոյս «Հայերէն Գրքերի հրատարակութեան Ընկերութեան» մշտական անդամ են գրուել Նոր Նախիջեւանի քաղաքագլուխ Մեծ. Պ. Գրիգոր Կարապետեան Սալթիկեանց և Ժենեռալ Դիմիտրի Տէր-Ասատուրեանը, իւրաքանչիւրը նուիրելով մի հարիւրական ռուբլի։

ԱՅԼ ԵՒ ԱՅԼՔ

Նիւ Եորք Հէրալա լրագրին փարիզի թղթակիցն ապրիլ 3 թուով հետեւեալ հեռագիրը գրած է.

«Իկնաթիեվ զօրավարը վերջերս Բեռլրսպուրգի մէջ դատապարտեալ ամբաստանելոյ դէմ արուած գրքոյկաման պատժոյն մեղմացումը խնդրած էր, և մինչև իսկ Սուքանոֆի գլուխն ազատելու յոյս ունէր, եթէ նոր սնիր մը իւր ջանքերն ի դերև չանէր։ Դատավճռէն առաջ Իկնաթիեվ զօրավարն որոշած էր ներգաղթութեամբ վարուիլ ամբաստանելոյն դէմ, և Զարը դիւրաւ զիջած էր նորա խորհրդին։ Բայց Զարին խորհրդակաք չարունակեցին անողք թշնամութիւն մը ցոյց տալ ամբաստանելոյ դէմ, և պահանջեցին որ առանց բացատրութեան ամենքն ալ դլխատուին։

«Պակաս Իկնաթիեվ զօրավարն յաջողեցաւ երկու կանայքն ազատել և ազատ երկու մարդիկ, որք նուազ յանցաւոր էին։ Պակաս չը յաջողեցաւ իւր մարդասիրական ջանքերը չարունակել, երբ ըրագրերէն տեղեկացաւ թէ վիրաւոր Հիւկոյ դատապարտեալ հինգն կեանքը շնորհելու համար կարեր շնորհակալ եղած և Զարին կենացը բաժակ առաջարկած էր, ըսելով թէ միւսներուն կեանքն ալ պիտի շնորհէ։ Այս խօսքերը լուսոյ նշոյլ մ'ե դան Իկնաթիեվ կամին հետամ, որ փութաց կայսեր պատմել, և կայսրն ալ յոյժ զգաձեալ երևցաւ։

«Զօրավարը կայսեր քովէն բաժնուած միջոցին կ'ուրախանար որ մինչդեռ ինք առաջին հինգ դատապարտեալներն ազատած էր, վիրաւոր Հիւկոյ ալ միւս հինգը պիտի ազատէր։ Անմիջապէս Սան Տոնատոյի դուռքն՝ Տէվիտոֆի իշխանին երթալով այս լուրն անոր հաղորդեց։ Երկուքն ալ հնարը փնտռեցին վերջապէս Վիրաւոր Հիւկոն իրենց միջոցաւն ընելու։ Որոշեցին որ Սան Տոնատոյի իշխանն անմիջապէս փարիզ երթայ Տիկին Լամոն Ատամը տեսնելու, զոր ամիս մ'առաջ իւր Բեռլրսպուրկի ապարանքին մէջ հիւրընկալած էր։ Կը խորհէին թէ այս Տիկնոջ միջնորդութեամբ կրնային Վիրաւոր Հիւկոյի հետ հաղորդակցիլ։ Իշխանն հինգշաբթի օրը Բեռլրսպուրկէն ճանրայ ելնելով մարտ 26ին կիրակի օրը փարիզ հասաւ և հետեւեալ օրը վերջապէս ճանրայ ելաւ իւր հետ տանելով անուանի բանաստեղծին կողմէ նամակ մը, որ Ռուսիոյ կայսեր ուղղեալ էր։ Կայսրն իւր գժբաղդութեան հրաւէր կարդացող սոյն նամակը կարդալէ յետոյ՝ միւս հինգ դատապարտելոց ալ կեանքը շնորհեց ի մեծ զարմացումն ամեն անոնց, որք այս գործոյն զբաղած էին, բայց Վիրաւոր Հիւկոյի միջամտութենէն ու Տէվիտոֆ իշխանին ի Փարիզ ըրած ուղեւորութենէն տեղեկութիւն չունէին։ Կը մնար Սուքանոֆ, որոյ պարագայն բացառիկ էր, որովհետեւ իբրեւ ոպոյ հաստատուելու երդում տուած էր Զարին և անձամբ նամակ գրելով առ կայսրն խնդրած էր որ իւր պատիժը չփոխուի։ Ճիշդ այն ժամանակ է որ Տէվիտոֆի իշխանն՝ ի նպաստ Սուքանոֆի՝ Զարին բոլորտիքը դատուողներուն յաղթելու դարձ փորձեց։ Իւր յարձակումն սկսաւ խնդրելով որ դատապարտեալը՝ փոխանակ կախաւելու՝ հրացանի բռնուի, զայս ալ ձեռք բերաւ։ Յետոյ Իկնաթիեվ կամին հետ խօսք ըրաւ որ պատժոյն դործադրութեան համար հարկ եղած բոլոր պատրաստութիւնները տեսնելով, վերջին վայրկենին Իկնաթիեվ կամը կաշկանդ երթայ վերջին փորձ մ'ընելու և դատապարտելոյն համար Զարին շնորհն ստանալու, երբ դատապարտեալն՝ աչքը կապուած՝ պատժոյն դործադրութեան տեղը դտնուէր։

Տէվիտոֆի իշխանն արդէն Զարին բոլորտիքը դտնուողներուն իւր կողմը շահած էր, և տարակոյս չկար թէ պիտի յաջողէր՝ եթէ Օտէսայի մէջ Սիբէլինքոֆի դօրավարին ասպատանութեան լուրը չհասնէր։

Ցանդրիա քնակեալ Գերմանացի մը հետեւեալ նամակն ուղղած է Պիզմարքը իշխանին, ի պատասխանի ադդարարութեան մը, որ կը հրամայէր իրեն Բրուսիոյ քաղաքներէն մին երթալով դիտաւորագրութեան ներկայանալ։

Սիրելիդ իմ Պիզմարք,

«Շատ շնորհակալ եմ այն սիրուն հրաւէրին համար, զոր ինձ հասուցիք իմ ծննդեան քաղաքիս մէջ, որպէս զի Գերմանական բանակին դիտաւորիմ. բայց կը վախնամ թէ չպիտի կրնամ ընդունիլ զայն, վասն զի այժմ Անդլիոյ մէջ դտնուելով ամենօրեայ աշխատութեան մ'ղբաղեալ եմ, (դէթ ես այնպէս կը կարծեմ), որ է գիտութիւնները բացատրել և մարդոց ուսուցանել իրենց կարողութիւններն հնար եղածին չափ լաւագոյն կերպիւ գործածել։ Սոյն պատճառին համար է որ ձեր հրաւէրին չանտալով՝ չեմ կրնար ընդունել նաև այն վեցամսեայ հիւրընկալութիւնը, զոր այնքան սիրալիր կերպիւ կ'առաջարկեք ինձ։ Կարի նախապատիւ կը համարիմ Անդլիական ազատութեան արեգակովը տաքնալ՝ քան իմ հայրենի երկրին մէջ զինուորական դերութեան բնաստանութեանն ենթարկիլ։ Դպրոցէն երթնելէս ի վեր ծեծ ուտելէ բոլորովին դադրած եմ։ Զեմ կարծեր որ այսօր յատուկ պատճառ մ'ունենամ վերստին մարտնչելու, և չեմ ուզեր մարտնչիլ յօդուտ այլոց։

Եթէ մեկուն հետ վէճ մ'ունիք, կը յորդորեմ զձեզ՝ բարեկամաբար վերջացնել զայն, եթէ կարելի է, կամ հակառակ պարագայի մէջ երկանքիդ ծեծկուեցեք։ Եթէ, բանակը կազմուելէ յետոյ, ժամանակ ունենաք հոս դալ և իմ դասակարգական դասախօսութիւններէս մէկն ներկայ դտնուելու, երջանիկ պիտի լինեմ ցուցնելով ձեզ Անդլիոյ մէջ կենաց դերադանցութիւնն, և դիս դրաւեցնող աշխատութեանց ընթացքն ու օգտակարութիւնը։ Յայնժամ պիտի քննեմ յօժարադոյն։ Ամենայն Սան Տոնատոյի դուքս՝ Տէվիտոֆի իշխանին երթալով այս լուրն անոր հաղորդեց։ Երկուքն ալ հնարը փնտռեցին վերստին Վիրաւոր Հիւկոն իրենց միջոցաւն ընելու։ Որոշեցին որ Սան Տոնատոյի իշխանն անմիջապէս փարիզ երթայ Տիկին Լամոն Ատամը տեսնելու, զոր ամիս մ'առաջ իւր Բեռլրսպուրկի ապարանքին մէջ հիւրընկալած էր։ Կը խորհէին թէ այս Տիկնոջ միջնորդութեամբ կրնային Վիրաւոր Հիւկոյի հետ հաղորդակցիլ։ Իշխանն հինգշաբթի օրը Բեռլրսպուրկէն ճանրայ ելնելով մարտ 26ին կիրակի օրը փարիզ հասաւ և հետեւեալ օրը վերջապէս ճանրայ ելաւ իւր հետ տանելով անուանի բանաստեղծին կողմէ նամակ մը, որ Ռուսիոյ կայսեր ուղղեալ էր։ Կայսրն իւր գժբաղդութեան հրաւէր կարդացող սոյն նամակը կարդալէ յետոյ՝ միւս հինգ դատապարտելոց ալ կեանքը շնորհեց ի մեծ զարմացումն ամեն անոնց, որք այս գործոյն զբաղած էին, բայց Վիրաւոր Հիւկոյի միջամտութենէն ու Տէվիտոֆ իշխանին ի Փարիզ ըրած ուղեւորութենէն տեղեկութիւն չունէին։ Կը մնար Սուքանոֆ, որոյ պարագայն բացառիկ էր, որովհետեւ իբրեւ ոպոյ հաստատուելու երդում տուած էր Զարին և անձամբ նամակ գրելով առ կայսրն խնդրած էր որ իւր պատիժը չփոխուի։ Ճիշդ այն ժամանակ է որ Տէվիտոֆի իշխանն՝ ի նպաստ Սուքանոֆի՝ Զարին բոլորտիքը դտնուողներուն յաղթելու դարձ փորձեց։ Իւր յարձակումն սկսաւ խնդրելով որ դատապարտեալը՝ փոխանակ կախաւելու՝ հրացանի բռնուի, զայս ալ

կամ ձեր դանկը թէ՛ հրապարակաւ և թէ՛ առանձին՝ առանց փոխարինութիւն պահանջելու։ Կապաւեմ դՀեղ որ իմ բարեկամական ողջոյններս ձեր տիրոջ (կայսեր) մատուցանեք և ձեր անձնուէրն համարիք զիս։ ԿԻՒՍԹՈՎ ՔՈՀԷՆ

ՀԱՆԳԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ի Մ-ԷՐԷ ԷՒ-Ը

Ի ՆՊԱՍՏ ԴՊՐՈՅԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՆՑ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Ա.Ա.-ԿՈՄ-ՐԻՈՒ-Ի Կրդ. Է.Ֆ. Քի-բ-ՀԷԼԱՆԼԱՆԻ

Վսեմաշուք Տիրան Պէյ Տատեան 100 գն. Մեծ. Է.Ֆէնտիք

Լեւոն Փափազեան 100. Մինրդատ Պապայեան 60. Պիլէզիկճեան 50. Նշան Հարենց 40. Յովհաննէս Փափազեան 30. Պետրոս Փափազեան 20. Սենեքերիմ Մախուխեան 20. Բարեպաշտ ոմն 20. Կարապետ Քիւրքճիխանեան 20. Վսեմ. Գրիգոր Պէյ Տատեան 10. Հայրարքուտ Արեւեան 10. Գասպիկ Լուսարարեան 10. Կարապետ Սարգիսեան 5. Յակոբ Խաչատեան 5։

Նաեւ Մեծ. Նշան Պէրպէրեան եւ Ս. Տէվլէթեան Էֆէնտիք 1 օրինակ Բուրատան։ Ազգասէր ոմն 20 օրինակ Իրապտութիւն։ Աշազուրկ Թադէոս Պատուելի 5 օրինակ Առակք Ֆէնէլօնի։ Մեծ. Մանաս Էֆէնտի Հէքիմեան 2 հէքի փայտ։

Ընծայելով մեր խորին յանդգնքն եւ հնորհակալիքն

Մնամք ի զիմաց Գործ. Ժողովոյ
Դպրոց.—Տիկնանց Ընկերութեան
Վ. Ատենադպրի Ատենապետ
Բ-Ռ-Լ-Ֆ-Ռ-Ի. Զ-Ռ-Ի-Ս. Ֆ-Ն-Ռ-Ի-Ն.

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԴԵՂԱՐԱՆ

Բարձրագոյն ճշդութեամբ պատրաստեալ դեղորայք

ԼՍԱՐԱՆ ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԻՏԱԿԱՆ

Քիմիականութիւն ծանօթալ յարուեստս.—Դասախօսութիւն գործնական, տեսական եւ վերլուծական, Հայերէն լեզուաւ խառն ընդ Գաղղիերէնի.— Առաջին չրջան վեցամսեայ։

ԿՏԱՒ ՆԵՐԿԵԼ

Պիտի սկսի ի մայիս 14, մի միայն ուրբաթ օրերը ժամ 7 էն մինչեւ 9։ Մուտք սէկ արծաթ մէճիտ։

Մտից տոմսակները պէտք է որ գնուին գոնէ սէկ շաբաթ առաջ։

ՄԱՐԴԱՐ Վ. ՊԷՅԼԻՔՃԵԱՆ
Մէհմէտ Ալի փաշա խան
Կալաթա 30—6

Ա Զ Դ

ՔԱՆԼԸ ՔԱՎԱՌԻ ՋՈՒՐ

Բերա, Թէվիֆ պաշիի կողմը Շէյխ Էֆէնտիի քարաշէն տան ներքեւ Քանլը Քավաքի ջուրի մժեանոց մը բացուած է, ուր կը վաճառի մեծ տակառ մը ջուրը 5 ղրուշի և փոքր տակառ մը ջուրը 3 ղրուշի։ փոխադրութեան ծախքը մժերանոցին վրայ է։ Մէն մի տակառ երկու «գլերպա» ջուր կը պարունակէ և կառավարութեան կողմէ կարգեալ պաշտօնեի մը կնիքն ու թղուչեալ նշան մը կը կրէ։ Պանդոկներու, ճաշարաններու և ոլորանոցներու համար զեղչ կը լինի։ 5—4

ԽՄԲԱԳԻՐ-ՏՆՕՐԷՆ
Կ. Ս. ԻԹԻԹՃԵԱՆ

Գլխաւոր շահ 400,000 ֆրանկ այլեւս 500,000 ֆրանկ

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ ՌԱՂԴԻ

Շահերն եւ գլխաւորը եւ պարտադրեալ պարտքերն

Հրաւէր ի մասնակցութիւն հաստատեալ Նախանձելանց շահուց

Մեծ վիճակահանութեանց, երաշխաւորեալ

Հանրութիւնի կառավարութենէն, որոյ մէջ

8 Մէկէն 940,275 ֆրանկ

անպատճառ պիտի շահին։

Այս շահաւէտ վիճակահանութեանց մէջ, որք 93,500 բաժին միայն կը պարունակեն, հետեւեալ պարգեւները պիտի շահուին։

Գլխաւոր շահն է 400,000 մարք

Պարգեւ			մարք
1	շահ	150,000	»
1	»	100,000	»
1	»	60,000	»
1	»	50,000	»
2	»	40,000	ական »
3	»	30,000	» »
4	»	25,000	» »
2	»	20,000	» »
2	»	15.000	» »
1	»	12,000	» »
24	»	10,000	» »
3	»	8,000	» »
3	»	6,000	» »
54	»	5,000	» »
5	»	4,000	» »
108	»	3,000	» »
264	»	2,000	» »
10	»	1,500	» »
3	»	1,200	» »
530	»	1,000	» »
1073	»	500	» »
101	»	300	» »
25	»	250	» »
85	»	200	» »
100	»	150	» »
27069	»	145	» »

եւ այլն, եւ այլն, գումար 47,600 շահող որք ապահովեալ պիտի շահին 7 վիճակահանութեամբք քանի մ'ամսոյ մէջ։

Ա-ՀԼԻ վիճակահանութիւնը պարտադրեալ որոշուած է, եւ սկզբնական բաժնեգիրն է միայն 7,50 ֆրանք. կէս սկզբնական բաժնեգիրն է միայն 3,75 ֆրանք, քառորդ սկզբնական բաժնեգիրն է միայն 1,88 ֆրանք։

Սոյն սկզբնական երաշխաւորեալ բաժինները կը դրկեմ մինչեւ ամենահաստատ երկիրներ՝ երբոր ծախքը վճարուելով ընդունած լինի ինչ բաժինքնը՝ Լոնտրայի, Փարիզի կամ Եւրոպական ուրիշ մեծ քաղաքի մը վրայ քաշուած փոխանակագրով, որ ամեն սեղանաւորներէ կընտայ առնուիլ։ Իւրաքանչիւր բաժանորդ ձրիապէս կ'ստանայ լիակատար սկզբնական բաժնեթուղթին հետ նաեւ սկզբնական յայտարարութիւն պետութեան գրով վաւերացեալ, եւ վիճակահանութենէն անմիջապէս ետքին ալ պաշտօնական ցուցակն, առանց խնդրելու։

Շահուած գումարներուն վճարումն ամբողջապէս ազատ և անյապաղ կը կատարուի իմ յեղուտ կատարեալ ծշդութեամբ։

Բաժնեթուղթերը կրնան թղթատարութեան մանրամասն դրկուիլ, մինչեւ Դեկտեմբեր Ամսոյն 17/29

(Վիճակահանութեան օրը մօտ լինելուն պատճառաւ) ամենայն վստահութեամբ առ

Samuel Heckscher senr. Banquier et comptoir de change à HAMBOURG

ԱՅԵՐԻ ՎԻԿՕՐԸ եղական դարման է հերաց ամեն տեսակ դժուարութեանց և սոյն պատակին համար ծախուած ուժիչ բաղադրութիւններէ առաւել գոհ կընէ գործածողները։

Մանաւանդ իգական սեռի գործածութեանը համար անհրաժեշտ է այս, քանզի՝ կառատացնէ ու մեռաքսանման փայլուն և կակուղ կընէ գլխու կարծրը մազը։ Որև է պատճառաւ գունաթափ եղածը անվրէպ իր նախկին գոյնին կը վերադարձնէ. անհաստատ մազը կը վերահաստատէ, թափածին տեղ նոր մազ կը բուսցընէ եթէ արմատը փճացած չէ (քանզի բնութեան մէջ ոչինչ կարող է մազ բուսցնել երբ արմատը փտած է)։ գլխուն ճերմակ թելերը շուտով կանհետացնէ։ Միով բանիւ բնական ու փայլուն մազի առատութեամբ գլխոյն զարդարելովը՝ գործածողը խիստ վայելչադէմ կերպարանք մը կստանայ։ Մայրաքաղաքիս մէջ և այլ տեղեր բազմաթիւ գործածողք այսպէս կը վկայեն։ Անուշահոտ յուր մ'է, չիչը կանանչ թուղթի մէջ ամփոփեալ է. դեղավաճառք և այլ շատեր կը ծախեն։ Այերի Վիկօրը հարցնել պէտք է։ Գլխաւոր տեղին է Մինասեանի Ամերիկեան վաճառատունը ի Ղալաթիա Կոստանդնուպօլսոյ։

VICHY

ՎԻՇԻ

Վ-ՐԼ-Ռ-Ի, Փ-ՐԻ 22 Պ-ՎԼ-Ր, Մ-Ն-Մ-Բ-Ր.

PASTILLES DIGESTIVES. — Վիշիի աղբիւրներէն հանուած աղերէն շինուած։ Այս բաղխիլներն ախորժահամ են և ստամոքսի թթուութեանց և դժուարամարսութեանց դէմ շատ ապդու։

SEL DE VICHY POUR BAINS. — Բաղնիքի համար ծրար մը աղ բաւական է այն անձանց համար որք Վիշի չեն, կարող երթալ։

Կեղծերէն զգուշանալու համար պէտք է ԲԱՆԵՑՈՂ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ դրոշմը բոլոր արտադրութեանց վրայ փնտռել։

Ամեն դեղագործաց և դեղավաճառաց քով կը գտնուի։

ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԻՒՆ

NORTH BRITICH AND MERCANTILE
Insurance company

ՆՈՐԹՀ ՊՐԻԹԻԾ ԷՆԴ ՄԷՐՔԷՆԹԻԼ

Լ-ՆԴՐԱՅԻ Ի ԷՋԻՊՏՈՍԻ ապահովութեան ընկերութիւն Ա.Ա.Ի.Ա.

Բաժանորդագրեալ դրամագլուխ	2,000,000
Վճարեալ դրամագլուխ	450,000
Պահեստի դրամ հըրդեհի ճիւղէն գոյացեալ	1,156,690–1,606,690
1878ին զուտ հասոյթը	976,119

Սաորագրեալք իրենց բազմաթիւ յաջախորդաց և այս քաղաքիս ընդհանուր հասարակութեան կը ծանուցանեն թէ իրենք վերոյիշեալ երկու ընկերութեանց միացեալ գործակատար ընտրուած ըլլալով, այնպիսի գրութեան մը մէջ կը գտնուին, որով հրդեհի դէմ ապահովութեան մեծ դիւրութիւններ կը մատուցանեն։

Ապահովութեանց կարգադրութիւնները կը բաղկանան երկու ընկերութեանց մէջ համեմատական բաժանումէ մը, և այսպէս ապահովութեան և դիւրութեան աւելնալովն՝ Ընկերութիւնս ալ կրնայ աւելի մեծագումար ապահովութիւն բընդունելու իւրոցինք ներկայացնել։

Գրեթէ ամեն կարգի վտանգաւոր ապահովութիւնք կրնան ընդունուիլ, ինչպէս Բերայի, Ղալաթիոյ և Պօլսոյ մէջ, նոյնպէս մօտակայ քաղաքները, գիւղերն՝ գաւառները։

NORTHERN
Assurance company

ՆՕՐԹՀԸՐՆ

Լ-ՆԴՐԱՅԻ Ի ԷՋԻՊՏՈՍԻ ապահովութեան ընկերութիւն Ա.Ա.Ի.Ա.

Բաժանորդագրեալ դրամագլուխ	3,000,000
Վճարեալ դրամագլուխ	150 000
Պահեստի դրամ հըրդեհի ճիւղէն գոյացեալ	330,000–530,000
Զուտ հասոյթ 1877ի	351,000

MARITIME
Insurance Cie limited of Liverpool
Capital Lt. 500,000

ՄԱՐԻԹԱԾ

Ծովային ապահովութեան ընկերութիւն

Դրամագլուխ 500,000 Անգլ. լիրա

Սաորագրեալք, չոգենաւերը, առագաստանաւերն և անոնց մէջի վաճառքներն ու կարասիները խիստ օգտակար պայմաններով ապահովելու իշխանութիւն ստացած են ընկերութեան կողմէ։

Գիներուն և այլոց վրայ տեղեկութիւն ստանալ ուզողք պէտք է դիմեն Ղալաթիա Քօմիսիօն խանի անկիւնը՝ երկաթէ կամուրջին վրայ նայող սենեակն առ և Տնօրէն ամեն գործառնութեանց

ԳԱՒՌՆԻԿ Ե. ՍԵՐՈՒԵԱՆ — ՀՕՀՆ ՐԱՌԻ

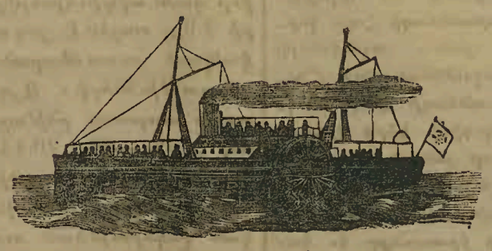

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՑՐԻԷԻ

ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐՈՒՆ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

1882 ԱՊՐԻԼ 1 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ ՕՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ

ՄԻՆՉԵՒ ԱՊՐԻԼ 15

ԲՈՍՓՈՐԻԷՆ ԻՋՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐԸ

Ժամ	Եւրոպական Եղանակ	Թիւ
12	Եէնիմահալլէն Մէզարպուրնու, Պէյիւքտէրէ, Թարապիա, Եէնիք. (Եէնիգիւղի չոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի։)	32
12 30	Եէնիքէյ. Սթէնեա. Էմիրկ. Պայազիքէյ. Ր. Հիսար. Պէպէք. (Արնավուտգիւղի չոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի։)	20
1	Ր. և Ա. Գավագ. Եէնիմահալլէ. Մէզարպ. Պէյիւքտէրէ. Թարապ. Եէնիք. (Եէնիգիւղի չոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի։)—(Ուրբ. օրերը Սթէն. Էմիրկ. Պայազ. Ր Հիսար. Պէպէք.)	33
2	Եէնիք. Սթէն. Էմիրկ. Պայազ. Ր. Հիսար. Պէպէք. (Պէպէքի չոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի (Բացի ուրբաթէ.)	2
2 30	Եէնիմահ. Մէզարպ. Պէյիւքտէրէ. Թարապ. Եէնիք. Սթէն. Էմիրկ. Պայազ. Ր. Հիսար, Պէպէք։ (Արնավ. չոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի ի Պէպէք. —Ուրբաթ օրերը Արնավ. Գուր. Օրթաք. Պէշիկթաշ Գալատա։)	22
4	Մէզարպ. Պէյիւքտ. Թարապիա. Եէնիք. Սթէն. Էմիրկ. Պայազ. Ր. Հիսար. Պէպէք. Արնավ. Գուր. Օրթաք. Պէշիկ.	33
6 15	Եէնիմահ. Պէյիւքտ. Թարապ. Պէյքօզ. Բաշապ, Եէնիք. Էմիրկ. Գանլըճա. Ր. և Ա. Հիսար. Գանտ. Արնավ. Զէնկիլք. Պէյլեր. Օրթաք. Գուզկ. Պէշիկ. Իսկ.	4
8 15	Ա. և Ր. Գավագ Եէնիմահ. Մէզարպ. Պէյիւքտ. Թարապ. Պէյքօզ. Եէնիք. Էմիրկ. Պայազիք. Ր. Հիսար. Պէպէք. Արնավ Գուրուշ. Օրթաքէյ. Պէշիկթ. (Ուրբաթ օրերը Սթէնեա)	34
9 45	Մէզարպուրնուէն Պէյիւքտէրէ. Թարապ. Եէնիք. Էմիրկ. Ր. Հիսար. Արնավ. Օրթաք. Պէշիկթ.	22
	Աքսարայ Եղանակ	
11 45	Պէպէք. Արնավ. Գուր. Օրթաք. Պէշիկթ.	22
12 30	Արնավ. Գուր. Օրթաք. Պէշիկթ.	4
1 5	Պէպէք. Արնավ. Գուր. Օրթաք. Պէշիկթ.	28
1 45	Արնավ. Գուր. Օրթաք. Պէշիկթ. Գալատ.	32
2 35	Պէպէք, Արնավ. Գուր. Օրթաք. Պէշիք. Գալատաշ։	20
3 30	Պէպէք. Արնավ. Գուր. Օրթաք. Պէշիկթ. Գալատ. (Բացի ուրբաթէ)	32
10 45	Ր. Հիսարէն ուղղակի կամուրջ	20
11 10	Պէպէքէն ուղղակի կամուրջ. (Բացի ուրբաթէ)	2
	Աւելորդ Եղանակ	
11 45	Արնավ. Վանիք. Զէնկիլք. Պէյլերպ. Գուզկ. Գալատ.	2
12 30	Պէյք. Բաշապ. Ր.փ. մահ. Գանլ. Ա. Հիսար. Գանտ. (Ժամ 1,5 ին Արնավուտգիւղի չոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի) Ուրբ.Քօրերը Վանիք. Զէնկիլք. Պէյլերպ. Գուզ.	23
1 5	Արնավ. Գանտ. Վանիք. Զէնկիլք. Պէյլերպ.Գուզ.Պէշիկթ. (Բացի ուրբաթէ)	21
1 30	Պէյիւք. Թարապ. Պէյքօզ. Բաշապահէ. Գանլըճա. Ա. Հիսար. Գանտ.—Ժամ 2 30ին Գանտիլլիի չոգենաւին պիտի հաղորդակցի։ (Ուրբ. օրերը Վանիք. Զէնկ. Պէյլերպ. Գուզկ. Պէշիկթ.)	34
2 30	Գանտ. Վանիք. Զէնկ. Պէյլ. Գուզ. Իսկ. — Բացի ուրբաթէ։	25
4	Պէյքօզ, Բաշապ. Ր. փ. մահ. Գանլ. Ա.Հիսար, Գանտ. Վանիք. Զէնկ. Պէյլ. Գուզկ։	28
9	Էմիրկ. Գանլճ. Ր. Ա. Հիսար, Գանտ. Արնավ. Զէնկ. Պէյլերպ. Օրթաք. Գուզկ. Պէշիկթ. Իսկ.(Ուրբաթ օրերը ժամ 8,45 ին Պէյիւքտէրէն ելնելով Պէյքօզ, Բաշապ. Ր. Փ. մահ. պիտի հանդիպի։)	21
10 30	Վանիք. Զէնկ.	25

ԿԱՄՈՒՐՋԷՆ ԵԼՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐԸ

	Եւրոպական Եղանակ	
12 45	Պէշիկթաշ, Օրթաք, Գուր. Արնավ. Պէպէք, Ր.Հիսար, Էմիրկ. Եէնիք. Թարապիա, Պէյիւքտէրէ, Եէնիմահ։	22
1 30	Գալատ. Իսկ. Պէշիկթ. Գուզկ. Օրթաք. Պէյլերպ. Զէնկիլք. Արնավ. Գանտ. Ա. և Ր. Հիսար, Գանլ. Էմիրկ. Եէնիք. Բաշապ. Պէյքօզ Թարապ. Պէյիւքտ. Եէնիմահ։	4
2 45	Պէշիկթ. Օրթաք, Արնավ. Ր. Հիսար, Պայազ. Էմիրկ. Եէնիք. Թարապ. Պէյիւքտ. Մէզարպ.	33
3	Գալատ. Պէշիկթ. Օրթաք. Գուրուշ. Արնավ. Պէպէք, Ր. Հիսար, Պայազ. Էմիրկ. Սթէն. Եէնիք, Պէյքօզ, Թարապ. Պէյիւք. Մէզարպ. Եէնիմահ. Գավազար։	34
6 45	Իսկ. Պէշիկթ. Գուզկ. Օրթաք. Պէյլերպ. Զէնկ. Արնավ. Գանտ. Ր. Հիսար. Գանլ. Էմիրկ. (Ուրբ օրերը Եէնիք. Թար. Պէյիւքտ.)	21
8 15	Պէշիկթ. Օրթաք. Արնավ. Պէպէք, Ր. Հիսար, Էմիրկ. Եէնիք. Թարապ. Պէյիւք. Մէզարպ.	22
10 30	Ր. Հիսար. Պայազ. Էմիրկ. Սթէն. Եէնիք. Թարապ. Պէյիւքտ. Մէզարպ. Եէնիմահ.	32
11 15	Եէնիք. Թարապ. Պէյիւքտ. Մէզարպ. Եէնիմահ.	34
11 35	Պէպէք, Ր. Հիսար, Պայազ. Էմիրկ. Սթէն. Եէնիք.	20
	Աքսարայ Եղանակ	
1 20	Ուղղակի Արնավ.	32
1 45	Պէշիկթ. Օրթաք. Գուրուշ. Արնավ. Պէպէք։	20
3	Ուղղակի Արնավ. (Բաց ի ուրբաթէ)	32
10	Պէշիկթ. Օրթաք. Գուրուշ. Արնավ. Պէպէք, Ր. Հիսար. —Վոսփորի չոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի ի Ր. Հիսար։	20
10 30	Պէշիկթ. Գուզկ. Օրթաք. Գուրուշ. Արնավ. Պէպէք։ (Բաց ի ուրբաթէ)։	2
11 10	Գալատ. Պէշիկթ. Օրթաք. Գուրուշ. Արնավ. Պէպէք։ (Ուրբաթ օրերը ժամ 11ին) — Եէնիքէյի չոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի ի Պէպէք։	28
11 40	Պէշիկթ. Օրթաք. Գուրուշ. Արնավ. Պէպէք։	22
12	Պէշիքթաշ, Օրթաքէյ, Գուրուշչիկ, Արնավուտքէյ։	2
	Աւելորդ Եղանակ	
1 20	Գուզկ. Պէյլ. Զէնկ. Գանտ. Ա. Հիսար, Գանլ. Եէնիք։ —Բացի ուրբաթէ։	22
2 15	Իսկ. Գուզկ. Պէյլերպ. Զէնկ. Գանտ. —Բացի ուրբաթէ։	23
3 15	Իսկ. Գուզկ. Պէյլ. Զէնկ. Վանիք։	17
9 45	Գալատ. Գուզկ. Պէյլերպ. Զէնկ. Վանիք. (Գավագի չոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի։)	23
10 15	Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլ. Բաշապ. Պէյքօզ Մէզարպ. Ա. և Ր. Գավազ։ (Ուրբաթ օրերը ; Ր. Փաշա մահ.)	17
10 55	Գուզկ. Պէյլերպ. Զէնկ. Վանիք. Գանտ. Արնավ. — Բացի ուրբաթէ (Պէյքօզի չոգենաւին պիտի հաղորդակցի ի Գանտիլլի։)	4
11 20	Գանտ. Ա. Հիսար, Գանլ. Բաշապ. Պէյք. — Ուրբաթ օրերը ժամ 11ին Գուզկ. Պէյլերպ. Զէնկ. Վանիքէյ հանդիպելով։)	23
11 40	Գալատ. Գուզկ. Պէյլերպ. Զէնկ. Վանիք. Արնավ.	23

ԻՍԿԻԻՏԱՐ ԲԱՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐԸ

Իսկիւտարէն Կամուրջ Ժամ	Ժամ		Կամուրջէն Իսկիւտար Ժամ	Ժամ	
11 45			12 15		
12 30	6 20		12 45	7	
1	7		1 15	8 15	
1 30	8 10	Պէշիկթաշ	1 45	9	
2	9 20		2 15	9 35	Պէշիկթաշ
2 30	9 45		2 45	10	
3	10 5		3 15	10 15	
3 30	10 30		3 45	10 45	
4	10 50		4 15	11 5	Պէշիկթաշ
4 45 Պէշիկթաշ	11 10		5	11 25	[Գուզկ.]
5 20	11 35		5 30	11 45	
5 50	12 5		6	12 5	Գուզկ.

(Շաբաթ օրերը Գուզկուենուզ չպիտի հանդիպի։)

ԿԻՐԱԿԻ ԵՒ ՈՒՐԲԱԹՕՐԵՐԸ

Իսկիւտարէն Կամուրջ Ժամ	Ժամ		Կամուրջէն Իսկիւտար Ժամ	Ժամ	
12 15	7		12 10	7	
1	8 10	Պէշիկթաշ	12 55	8	
1 45	8 40		1 40	8 30	Պէշիկթաշ
2 30	9 20		2 25	9 20	
3 15	9 50		3 10	[10]	
4	10 30		3 55	Պէշիկթաշ	10 30
4 45 Պէշիկթաշ	11		4 40		11 5
5 30	11 30		5 25		11 40
6 15	12 5		6 10		12 5

ՀԱՐԷՄ ԻՍԿԷԼԷՍԻ

Բաց ի ուրբաթէ Հարէմ և Սալաճագ բանող չոգենաւները։

3 30	Հարէմէն Սալաճագ	21
11	Հարէմէն Սալաճագ	21
3 15	Կամուրջէն Հարէմ Սալաճագ	21
10 50	» » »	21

Կառաբարձ չոգենաւին Երթեւեկի Ժամերը։

3 15	Իսկիւտարէն, Գալատ. Սիրք.	
4 15	» Սիրքէճի	
10 20	» »	
11 30	» Գալատաշ	
3 45	Սիրքէճիէն Իսկիւտար	
5	» Գալատ. Իսկիւտար	
11	Սիրքէճիէն Իսկիւտար	
11 45	Գալատաշէն Իսկիւտար	

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա 13 ապրիլ

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿՈՒԹԵԱՆ
(Օսմ. ոսկին 100 ղրուշի հաշուով)

Լոնտրա 3 ամիս,	դրկ 110 3/8 առ	Անգլ. լիր
Փարիզ 3	» Ֆր. 22 90 առ	Օսմ. լիր

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹՂԹՈՅ

Օսմ. Քօնս. գոցուեցաւ	14,20
բացուեցաւ	14,19
կէս օրին	14,17
Անգլ. լիր	
Սօսիէթէ Ժէնէրալ 6 0/0	5,35
» Օթման	4,10
Կ. Պոլսոյ Պանքան	10, 5
Քրէտի Ժէնէրալ 6 0/0 Օսմ. լիր	7, 7
Փոխ. 1863 (Մոնթոն) 6 0/0 Ֆր.	75,
» 1865 » 6 0/0	74,—
» 1869 (Բինար) 6 0/0	70,
» 1872 (պոն տիւ թրէզոր)	26,
» 1873 (Բինար) 6 0/0	65,
Ռումէլիի երկաթուղի	60,
Լաւրիում	161,
Թրամուայ (գ. կ.) Օսմ. լիր	355,
Թղթադրամ »	390
Հէվալէսիպ	10
Ֆէնոր	35

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՅ
(Օսմ. ոսկին 100 ղրշէն) Ղրշ.

Անգղիական ոսկի	110 2
Գաղղիական »	87 32
Բօլ	90 12
Գրիմից	51 20
Գառապան թուղթ	339
» արծաթ (նոր)	90 30
Մէճիտիէի տարբերութիւն	108
Վենցոց	125
Հինգնոց	208
Հինգնոց (անկէտ)	183
Մէթալիք	207
Պզինճ	630

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտրա 24 ապրիլ.

Անգղ. Քօնս.		101 5/8
Օսմ. »		12 7/8
Փոխ.	1865	16
»	1869	14 1/2
»	1871	63 3/3
»	1872	26
»	1873	13 3/8
»	1877	30 1/2
Պանք Օթման		21 5/8
Ռուս. փոխ. 73ի		86 5/8
Եգիպտ. միացեալ		69 1/8
» արտօնաւոր		88 3/4
Տայրա Սանիէ		67 1/4
Փոխ. Ռօշիլտ		88 1/2
Փոխնկագիր Փարիզի վրայ		

Փարիզ 24 ապրիլ.

Գաղղ. Քօնս.	3 0/0	118 30
» »	3 0/0	83,37 1/2
Օսմ. Քօնս.		13,20
Փոխ. 1865		Ֆր.
» 1869		71,
» 1873		66,
Օսմ. Երկաթուղի		60,25
Պանք Օթման		794,37 1/2
Քրէտի Լիոնէ		760,
Ռուս. փոխ. 3 0/0 (1877)		—
» » Արեւելեան		—
Իտալ. Քօնս.		90 95
Եգիպտ. միացեալ		345
Փոխնկագիր Լոնտ. վրայ		25 21

Վիէննա 2 ապրիլ.

Փոխ. Լոնտրայի վրայ	120,35
Ռումէլիի երկաթուղի	,